thi ca thế giới chọn lọc

thơ

M.Iu.Lermôntốp

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

THI CA THẾ GIỚI CHỌN LỌC

KIỀU VĂN
Tuyển giới thiệu

Thơ
M. Iu. LERMÔNTỐP

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

Trong tuyển thơ này, chúng tôi có sử dụng các bản dịch thơ của các dịch giả: Đỗ Thúy, Đức Mẫn, Thúy Toàn, Quân Ngọc, Văn Khôi, Minh Đức, Khắc Khoa, Nguyễn Long, Thùy Dương, Tế Hanh.

Trân trọng cảm ơn các dịch giả thơ M. Iu. Lermôntốp.

Địa chỉ liên lạc :

TRẦN TUẤN

49 Hồ Xuân Hương, P.6, Q.3

TP. Hồ Chí Minh

ĐT : 9306381

Lời Giới Thiệu

M.Iu.Lermôntốp (1814 -1841) là thi hào Nga, đã kế tục một cách xứng đáng và tuyệt vời tinh thần và sự nghiệp văn học của Puskin, giương cao ngọn cờ văn học Nga trong nửa đầu thế kỉ XIX.

Ghertxen, nhà văn, nhà tư tưởng Nga đã nói rất đúng : "Phát súng lục giết chết Puskin đã đánh thức dậy linh hồn Lermôntốp". Có thể nói những ý đồ văn học mà Puskin chưa kịp hoàn tất thì chính Lermôntốp đã tiếp tục hoàn tất. Puskin đã khẳng định một tiền lệ tuyệt hảo về mọi mặt - nhân cách, tư tưởng, thẩm mĩ - để làm "bệ phóng" cho thiên tài Lermôntốp.

Tiếp sau Puskin, Lermôntốp là biểu tượng thi nhân chân chính của tổ quốc Nga và của thời đại :

Một suy tư và một tâm hồn cao cả
Anh được trời phú cho tự bé thơ,
Gian ác anh thấy nhiều và trước đời gian ác
Vầng trán kiêu hùng chẳng chịu cúi bao giờ.
... Anh đã ca, và một người đã hiểu
Tại mảnh đất này khúc hát của anh.

(Gửi...)

Lermôntốp đã dành cho đất nước Nga của ông những tình cảm thiêng liêng tuyệt đích :

Tôi yêu tổ quốc - một mối tình kì lạ !
Không nghe theo lí trí của tôi.
Bao vinh quang từng đổi máu xương rơi
Và thanh bình đầy tự hào tin cẩn
Và tập tục tự nghìn xưa thăm thẳm...

(Tổ quốc)

Tuy nhiên cái tổ quốc đã từng viết nên những trang sử hiển hách - đánh thắng quân xâm lược Napôlêông năm 1812 - giờ đây lại mang một số phận bi đát. Cuộc cách mạng tháng Chạp 1825 của tầng lớp quí tộc tiến bộ Nga thất bại mặc dù

ảnh hưởng của nó còn vang dội trong quần chúng Nga, và nhất là trong tâm hồn chàng trai đầy nhiệt huyết Lermôntốp. Trên thực tế, nước Nga vẫn đang nghẹt thở dưới chính quyền chuyên chế, vẫn chìm đắm dưới chế độ nông nô đã quá lỗi thời. Cái chết của Puskin như trái mìn làm bùng nổ tinh thần phản kháng, nổi loạn của Lermôntốp. Bài thơ "Cái chết của nhà thơ" khác nào lời thách quyết đấu với chính quyền chuyên chế phản động :

Còn các ngươi, lũ cháu con kiêu ngạo
khinh khi
Của bọn cha ông nổi danh vì những trò
đểu giả,
Những mảnh vỡ được gắn bằng gót
chân nô lệ...
- Các ngươi, một đám tham lam xúm xít
bên ngai vàng,
Lũ đao phủ giết Tự do, Thiên tài và Niềm
vinh hiển !
Trước mặt các ngươi, quan tòa và chân lí -
thảy đều câm miệng !

Nhà thơ tin tưởng sẽ có ngày đất nước Nga lột xác, cuộc lột xác có nhiều đau đớn nhưng cần thiết và cũng rất hào hùng :

Năm đen tối trên đất Nga sẽ tới
Đó là khi vương miện tất phải rơi...
Và lúc đó sẽ xuất hiện một con người
dũng mãnh,
Sao tay người lại cầm gươm thép lạnh,
- Và tất cả nơi người sẽ âm u khủng khiếp
Như tấm áo Người choàng với vầng trán
hùng kiêu

(Lời tiên tri)

Một điều chúng tôi muốn nhấn mạnh là, trong con người Lermôntốp mang đậm một đặc tính của bản chất Nga : đó là khí chất thượng võ. Bên cạnh cây bút lông vũ, bạn với nhà thơ còn luôn luôn là một thanh kiếm, một khẩu súng và một con tuấn mã. Trong đời mình Lermôntốp đã chấp nhận hai cuộc quyết đấu : lần đầu với con của sứ thần Pháp, lần sau với sĩ quan Máctưnốp (Lermôntốp đã chết trong lần đấu súng này). Kết thúc cuộc đời của những nhà thơ - thượng võ đó thường không xảy ra trên nệm ấm chăn êm, không "ở bên cạnh vợ sụt sùi và thầy thuốc", mà ở một chân núi, một bãi tuyết, một bìa rừng hoặc ở ngay giữa trận tiền.

Cái khí chất thượng võ Nga ấy như ngọn lửa cháy phừng phừng, khiến thơ Lermôntốp có một "ma lực" riêng, thôi thúc những cảm xúc hưng phấn mạnh mẽ, đúng như Khổng Tử đã ghi nhận : "Thi khả dĩ hứng" (thơ có thể làm hứng khởi người ta). Câu thơ nổi tiếng trong bài "Cánh buồm" có thể coi như một danh ngôn về khí phách người thi sĩ anh hùng :

Nhưng buồm khao khát cuồng phong
Dường như trong bão mà lòng yên vui !

Có thể nói lòng yêu nước Nga mãnh liệt đã chi phối toàn bộ cuộc sống và sáng tác của Lermôntốp. Ông đã từng căm giận thốt lên :

Thôi từ giã, nước Nga ô uế !
Nước của chủ nô, của nô lệ,
Và các ngươi, những quân phục màu xanh,
Và đám dân trước uy lực uốn mình...

Ông đã bị chính quyền Sa hoàng đày ải (dưới hình thức điều động xuống phương Nam, hoặc trục xuất đi Kapkazơ). Và, cũng như Puskin, ông đã chết bởi một âm mưu chứ không bởi một cuộc đọ súng bình thường. Cái chết của ông và những vần thơ đầy ắp tinh thần công dân của ông

đã khiến tên tuổi ông trở thành thiêng liêng đối với mỗi trái tim Nga.

Sống ở một thời kì đen tối, khi những hoan lạc tưng bừng từng thấy trong thơ Puskin không còn nữa, thơ Lermôntốp mang màu sắc bi tráng, nhiều khi trở nên ảm đạm. Có một mối quan hệ biện chứng giữa người thi sĩ công dân yêu nước, cách mạng với con người u uất, chán chường. Đó là căn nguyên để mẫu người "nhân vật chính của thời đại" xuất hiện liên tục trong thơ văn của Lermôntốp. Đó là anh em của nhân vật Épghênhi Ônhêghin mà Puskin đã phát hiện và mô tả trước tiên :

Nhìn tới tương lai mà hoảng sợ,
Ngoái trông dĩ vãng dạ thêm sầu.
Như tội phạm trước giờ hành quyết,
Tôi tìm quanh một dáng thân yêu.
... Trên trần thế thân tôi trơ trọi
Nay đi không để lại người thân
Lòng nát tan, băng giá thấm dần
Như chín ép trái non khô khốc.
Lòng tàn lụi trong đời bụi lốc
Dưới mặt trời thế sự nóng ran.

(Nhìn tới tương lai mà hoảng sợ)

Lermôntốp là người diễn tả đầy đủ nhất về loại nhân 'ật này, những nhân vật rất đặc trưng của xã hội Nga sau cách mạng Tháng Chạp.

Tâmsự của họ là tâm sự u uất của những con người cò đơn khao khát tự do, là nỗi buồn của cả một thế hệ thanh niên "bất phùng thời", tiêu ma cuộcđời một cách vô dụng; là sự bi quan, đau buồn daidẳng... Chúng ta biết điển hình cao nhất của hạng người này là Pêtsôrin do chính Lermônto sáng tạo trong một kiệt tác văn xuôi. (Tác phẩi đã được dịch sang tiếng Việt với nhan đề "Một :h hùng thời đại").

Thơrữ tình của Lermôntốp có một mảng rất lớn : Tr Tình yêu. Vả chăng, đối với những "nhân vậthính của thời đại", yêu đương luôn chiếm mộtị trí quan trọng. Họ đã tỏ ra hết sức thông minkhi thực hiện cái điều mà V.Huygô từng nói : 'uốt sáu mươi thế kỉ qua, nam nữ tự cứu mình tát hiểm bằng cách yêu nhau".Thơ tình yêu của:rmôntốp luôn có những tứ lạ, nhưng không thíchao đạo, mà giản dị, ngọt ngào và tinh tế khác rờng :

Co ro trước cổng nhà thờ
Gã ăn mày đứng đợi chờ lòng thương...
Thế mà ai đó nói đùa
Đặt hòn đá xuống - đợi chờ bàn tay !
Tình tôi như tỉnh như say
Lòng đau thổn thức vơi đầy lệ tuôn.
Mà sao em cũng vô tình
Đùa chi cay nghiệt để thành hận sâu.

(Gãin mày)

Ngoài thơ trữ tình, Lermôntốp còn viết những trường ca, qua đó cho thấy bút lực dồi dào của ông. Ba trường ca lớn là : MSUI, TÊN ĐÀO NGŨ và ÁC QUỈ.

Chúng tôi đặc biệt phân tích về tác phẩm ÁC QUỈ. Đó là tác phẩm mà Lermôntốp ấp ủ suốt đời, kể từ lúc mới 15 tuổi. Theo chúng tôi, đó là kiệt tác trong đó thiên tài của Lermôntốp biểu hiện ở đỉnh cao. Không khí của tác phẩm kến ta liên tưởng tới vở bi kịch FAUST của thi b Gớt thế kỉ XVIII. Thông qua câu chuyện tình yêu li kì đầy tính chất thần thoại giữa Ác Quỉ (một vị thần chuyên chống đối Chúa Trời) với Tamara (một cô gái bị cha ép lấy một tên quí tộc) Lermôntốp

trình bày một luận đề có tầm trọng đại và sâu sắc bậc nhất của nhân loại : Hạnh phúc nhân bản của con người đã xung đột với những luật lệ (của Chúa Trời và của Xã Hội) như thế nào ?

Sau này, M.Gorki, khi đã "trải qua một cuộc bể dâu", cũng đi tới một nhận định rằng : "Có hai lực lượng : Chúa và Thế gian, đã ngăn cản con người sống theo ý của mình". Tại sao vậy ? Bởi vì đối với tôn giáo, việc tuân thủ những giáo điều bao giờ cũng quan trọng hơn là thỏa mãn những dục vọng nhân bản. Còn đối với Thế gian : việc tuân thủ "phép nước" [1], "luật đời" và những tập tục đã định hình bao giờ cũng quan trọng hơn là cứu xét nguyện vọng nhân bản của một thành viên đơn lẻ.

Ác Quỉ, trong tác phẩm của Lermôntốp, tuy mang danh nghĩa là kẻ chống lại cái Thiện, nhưng thực chất không phải là cái Xấu tuyệt đối. Trái lại "chàng Ác Qủi còn biểu hiện tính người một cách sinh động, nồng nhiệt, thậm chí cao thượng".

---

(1) Dưới chế độ chuyên chế của Sa Hoàng hoặc những chính thể "người áp bức người", "phép nước" luôn bảo vệ quyền lợi bọn thống trị, tước bỏ nhân quyền của quần chúng nhân dân.

"Chàng" xuất hiện như thể... một thủ lĩnh bất khuất của "chủ nghĩa nhân bản", cả gan tuyên chiến với thiên sứ của Chúa Trời. Chàng kiên quyết chiến đấu đòi thỏa mãn dục vọng yêu đương mà chẳng những chàng không coi là tội lỗi, trái lại còn coi nó chính là hạnh phúc tột cùng của cả những người trần (như Tamara) và cả các đấng thần thánh nữa !

Tác phẩm đã kết thúc trong bi kịch : Ác Qủi bị trừng phạt, nàng Tamara bị chết đúng lúc đôi tình nhân sa ngã vào tình yêu...

Ác Qủi không chống lại nổi Chúa Trời. Tình yêu không chống lại nổi kẻ thù truyền kiếp của nó. Đó chính là tấn bi kịch của nhân loại, cho đến nay còn làm nhức nhối lương tri tất cả chúng ta.

Khi hoàng tử Hector ra trận để chiến đấu với Asil, vợ chàng là Ăngđrômác đã kêu lên : "Chàng dũng cảm quá như vậy, chàng sẽ bị giết mất thôi !" Lermôntốp cũng như Puskin, những con người vô cùng dũng cảm của đất nước Nga, đã sống cuộc đời quá ngắn ngủi. Lermôntốp là vĩ nhân văn học chết quá trẻ so với tất cả các thi hào nhân loại : ông chưa tròn 27 tuổi đời !

Thế nhưng trong cuộc đời ngắn ngủi ấy của mình, Lermôntốp, bằng thiên tài thi ca, bằng nhiệt

huyết với đất nước, với dân tộc, đã kịp hoàn thành một sự nghiệp văn học vô cùng tráng lệ. Ông đã góp phần quan trọng đưa nước Nga trở thành một nước văn học lớn. Sự xuất hiện của ông được coi như sự tái hiện của mặt trời thi ca Nga, sau khi Puskin mất. Ông là niềm tự hào của nhân dân Nga, và là nhà thơ ưu tú của nhân loại.

KIỀU VĂN

THƠ TRỮ TÌNH

Độc thoại

Bạn ơi, kẻ ngu ngốc trên đời hạnh phúc
Có cần chi kiến thức với tài năng
Lòng yêu tự do, khát vọng vinh quang,
Khi chúng ta không được ra thi thố ?
Như cây cỏ phương bắc này lạnh giá
Đời chúng ta cũng sớm nở tối tàn...
Cuộc sống trôi đơn điệu muộn mằn
Như mặt trời đông bên chân trời xám
Giữa quê hương vô cùng ngột ngạt
Lòng buồn rầu, tim nặng đá đeo
Không thấy ngạt ngào tình bạn, tình yêu
Tuổi trẻ khổ đau trong bão lòng trống rỗng
Chất độc hằn thù nhuộm đời nhanh chóng
Chén đời thừa - đắng miệng, lạnh tanh;
Chẳng có chi làm vui vẻ tâm tình !

1829

(ĐỖ THÚY)

Ao ước

Sao ta chẳng phải chim ngàn nội.
Ngực vờn mây mắt chạm sao trời
Sao ta chẳng thể xòe cánh rộng
Yêu tự do, chỉ tự do thôi.

Giá chắp cánh bay về tây nhỉ ?
Miền tây vàng rộm lúa cha ông,
Miền tây với rừng sương, lăng tẩm
Ôm di hài tiên tổ rêu phong

Thành quách cổ còn bầy khiên mộc,
Còn treo mang gươm rỉ, giáo mờ.
Giá được cánh bay về vẫy gió
Rũ bụi trần trên mộc gươm xưa.

Cánh sẽ chạm dây đàn Êcốt,
Cho thanh âm vang vọng thâm cung,
Cho mình ta, mình ta xúc động,
Lắng âm huyền ngưng giữa thinh không
Nhưng mong muốn ước nguyện vô ích
Đời khác xưa, số phận ngược dòng
Giữa ta với đất trời quê quán
Chỉ muôn trùng biển nước mênh mông
Kẻ tân kế cha ông uy dũng
Đang héo hon đất tuyết quê người
Ta để nơi đây, hồn chốn khác
Ôi ! Sao ta chẳng phải chim trời.

1831

(ĐỨC MẪN)

Gửi...

Chuyện đồi bại có thể nào dung thứ ?!
Có thể nào che chở lũ sát nhân ?!
Mặc bọn ngu si tôn thờ lũ chúng,
Mặc đàn thơ ai vì chúng vang ngân,
Còn anh hãy dừng lại đi, hỡi chàng thi sĩ,
Vòng hoa nạm vàng - đâu phải anh cần.
Bị xua đuổi khỏi quê hương xứ sở,
Vẫn tự khoe là xứ sở tự do;
Một suy tư và một tâm hồn cao cả
Anh được trời phú cho tự bé thơ,
Gian ác anh thấy nhiều và trước đời gian ác
Vầng trán kiêu hùng chẳng chịu cúi bao giờ.
Anh ca ngợi tự do, khi tên bạo chúa
Gào thét hung hăng, giết chóc tứ tung;
Chỉ e sợ một quan tòa vĩnh cửu,
Và chẳng sợ hãi gì ở chốn dương gian,
Anh đã ca, và một người đã hiểu
Tại mảnh đất này khúc hát của anh.

1830 - 1831

(THÚY TOÀN

Nhà của tôi

Nhà tôi ở khắp mọi nơi
Chút âm thanh, một khoảng trời, thế thôi !
Ở đâu mà ấm tình người
Với nhà thơ, rộng chán rồi, cần chi ?
Mái nhà cao chạm sao khuya
Từ tường nọ đến vách kia dặm dài...
Mênh mông đuối mắt con người
Phải đo bằng chính hồn người mênh mông.
Thiêng liêng hạt giống vun trồng
Ấy lòng trung thực chứa trong lòng người :
Mở ra chỉ một giây thôi
Trùm muôn khoảnh rộng, chuỗi dài thời gian.
Ngôi nhà tôi đẹp vô vàn
Xây lên để chứa kho vàng nhân tâm,
Và tôi đau khổ muôn phần,
Được yên tĩnh cũng ở trong nhà này.

1830 - 1831

(ĐỖ THÚY)

* * *

Đâu phải Bairon, ta là kẻ khác,
Là sứ giả chửa ai từng hay biết,
Cũng như ông, đời buộc phải giang hồ,
Khác chi là mang nặng tâm hồn Nga,
Ta sớm khởi đầu, cũng mau kết thúc,
Trí tuệ ta hiến cho đời được ít,
Tâm hồn ta, như lòng của đại dương,
Chứa biết bao hi vọng bị phũ phàng,
Hỡi đại dương lầm lì giận dữ,
Ai thông tường các bí mật của ngươi ?
Ai kể được lòng ta cho thiên hạ ?
Ta - hay Chúa Trời - hay là chẳng một ai.

1832

(THÚY TOÀN)

* * *

Ta muốn sống ! Muốn buồn đau day dứt
Để trêu ngươi tình yêu và hạnh phúc;
Hạnh phúc, tình yêu ru ngủ chí ta,
Xóa sạch vết nhăn trên vầng trán ưu tư.
Thôi đến lúc phải xua mù bằng lặng
Mặc miệng cười nhạo báng của trần gian ;
Đời thi sĩ không khổ đau lận đận
Có khác gì biển cả thiếu bão giông ?
Chàng phải sống một cuộc đời cơ cực,
Trả giá bằng những dằn vặt lo âu.
Mua âm thanh của bốn phương trời đất,
Đời cho không vinh hạnh chẳng màng đâu.

1832

(THÚY TOÀN)

Cánh buồm

Buồm ai đó cô đơn trắng toát
Lướt trong sương xanh ngắt biển khơi !...
Tìm chi ở chốn xa xôi ?
Còn chi để lại khi rời quê hương ?

Gió gầm rít, bốn phương sóng cuộn,
Cột buồm nghiêng, mình uốn triền miên...
Ôi, niềm hạnh phúc chẳng tìm
Nhưng không từ chối những niềm sướng vui !

Buồm lướt dưới mặt trời vàng chói
Biển xanh rờn vời vợi mênh mông...
Nhưng buồm khao khát cuồng phong,
Dường như trong bão mà lòng yên vui !

1832

(QUÂN NGỌ

Cái chết của nhà thơ

Anh chết rồi thi sĩ !
Sống chết vì danh dự -
Bị miệng đời thóa mạ vu oan,
Anh ra đi, mang nặng trong tim
Một phát đạn, lòng khát khao rửa hận,
Rũ xuống rồi mái đầu kiêu hãnh !...
Cái nhục bởi những điều xúc phạm nhỏ nhen
Tâm hồn thơ không đủ sức nhịn nhường,
Anh đã đứng lên đương đầu chống lại
Lẽ của cả giới thượng lưu qúi phái.
Chỉ một mình như trước... Chúng giết anh !
Chúng giết anh !... Giờ khóc lóc nghĩa tình,
Rồi nức nở những lời khen trống rỗng,
Rồi biện bạch tuôn lời lảm nhảm
Để làm chi ? Án số mệnh quyết rồi !...
Không phải ư thoạt tiên chính các ngươi
Đã nhẫn tâm xua tài năng tự do, can trường của thi sĩ ?
Và đám cháy nhúm nhen âm ỉ
Các ngươi đã thổi bùng lên làm chuyện mua vui ?
Phải thế chăng ? Thì vui thú đi thôi...
Những tủi nhục sau cùng anh không chịu nổi

Vụt tắt rồi như đuốc hồng khối thiên tài vĩ đại,
Vòng hoa vinh quang ủ rũ héo tàn.

Tên sát nhân giết anh đã lạnh lùng
Nhằm đòn giáng... không còn phương cứu giúp.
Trái tim rỗng vẫn đều đặn đập,
Súng trong tay nhằm trúng chẳng run,
Nhưng có gì đáng lạ ?... Từ xa xăm,
Giống như hàng trăm tên đào tẩu khác,
Số phận lái bước đời phiêu giạt
Đến xứ sở ta tìm phú qúi vinh hoa;
Hắn giễu cười ngạo mạn khinh khi
Phong tục và ngữ ngôn đất khách;
Niềm vinh quang của chúng ta hắn đâu thương tiếc !
Hắn đã không hiểu nổi trong giây phút khủng khiếp kia
Súng hắn đã nhằm bắn thẳng vào chi ?...

Anh bị giết thân về mồ lạnh,
Cũng như chàng ca sĩ xưa, chưa nổi danh mà đáng mến,
Con mồi của lòng hiềm tị ngu si,
Chàng ca sĩ mà anh đã ngợi ca bằng những lời thơ trác tuyệt diệu kì,
Cũng ngã xuống như anh bởi bàn tay độc ác [1]
Cớ sao anh lại bỏ những lạc thú đơn sơ và tình thân chất phác
Để bước vào thế giới tị hiềm và ngột ngạt đối với một trái tim
Bừng cháy tự do và chứa bao ước vọng !
Sao anh lại đưa tay cho những kẻ đặt điều hèn mọn !
Sao anh lại tin vào những lời, những vuốt ve giả dối điêu toa;
Anh, người từ thiếu thời đã thấu hiểu con người ta ?...

Chúng đã gỡ vòng hoa trước đây, thay vào cho anh vòng nguyệt quế,
Nhưng gai góc ngấm ngầm hung dữ
Đã chích đâm vừng trán tinh khôi.

---

(1) Lenxki trong Epghênhi Ônhêghin

Những phút giây cuối cùng của đời anh bị đầu
độc dập vùi
Bởi tiếng thì thào nham hiểm của lũ ngu si
giễu cợt,
Và anh chết - mang theo nỗi khát thèm trả thù mà
không trả thù được,
Cùng nỗi đắng cay thầm lặng của những hi vọng
bị dối lừa,
Đã lặng rồi, kể từ buổi nay đi
Không bao giờ còn vang lên những âm thanh của
những bài ca trác tuyệt :
Nơi ngụ mới của thi nhân u buồn và chật hẹp,
Đôi môi của thi nhân đã ngậm chặt ngàn thu

Còn các ngươi, lũ cháu con kiêu ngạo khinh khi
Của bọn cha ông nổi danh vì những trò đểu giả,
Những mảnh vỡ được gắn bằng gót chân nô lệ,
Bằng trò rỡn đùa hạnh phúc của các dòng họ bị
chèn ép tang thương !

- Các ngươi, một đám tham lam xúm xít bên
ngai vàng,
Lũ đao phủ giết Tự do, Thiên tài và Niềm
vinh hiển !
Trước mặt các ngươi quan tòa và chân lí - thảy
đều câm miệng !
- Các ngươi núp dưới bóng luật pháp chở che...
Nhưng còn phán xét cuối cùng của Chúa, hỡi lũ
con cưng của đồi trụy xấu xa !
Còn tòa án lôi đình đang chờ các ngươi đó !
Mọi ý nghĩ và việc làm tòa án ấy đều thông tường
trước cả.
Với tiếng vàng tòa án ấy dửng dưng.
Khi đó các ngươi có quen thói gièm pha thì cũng
bằng không.
Gièm pha không giúp gì các ngươi lần nữa,
Và có đem tất cả máu đen của các ngươi mà
gột rửa
Cũng không sạch vết máu đỏ chính nghĩa của
thi nhân.

1837

(THÚY TOÀN)

Đoản kiếm

Ta yêu ngươi, thanh đoản kiếm của ta,
Bạn đồng chí lạnh lùng ngời ánh thép.
Chàng Grudin rèn ngươi rửa hận thù,
Giành tự do mài gươm anh Tsecket :

Giờ li biệt một bàn tay ngà ngọc
Đã trao ngươi làm kỉ niệm dài lâu
Lần đầu lưỡi thép không hoen máu đỏ
Mà đọng lệ rơi - hạt ngọc khổ đau.

Đôi mắt đen lặng nhìn ta chăm chú,
Khi mờ sương, khi tỏa sáng long lanh,
Dưới hàng mi ánh u buồn bí ẩn
Như thép xanh trong ánh lửa lung linh

Ôi kỉ vật của yêu thương thầm lặng,
Tấm gương treo cho những kẻ giang hồ !
Ta xin nguyện sẽ một lòng son sắt
Cũng như ngươi, ơi bạn thép của ta !

1837 - 1838

(VĂN KHÔI)

Nhìn tới tương lai mà hoảng sợ

Nhìn tới tương lai mà hoảng sợ,
Ngoái trông dĩ vãng dạ thêm sầu
Như tội phạm trước giờ hành quyết,
Tôi tìm quanh một dáng thân yêu,
Có đến không tin lành giải thoát
Cho tôi biết nghĩa sâu cao khác
Của cuộc đời, hi vọng, thiết tha,
Nói tôi hay ý Chúa cao xa,
Sao mà nỡ độc cay lừa dối
Những ước mơ tươi đẹp ngây thơ ?

Bao nợ đời tôi đã trang trải -
Nợ dữ lành, tình ái, đắm say ;
Làm lại đời tôi nguyện từ nay,
Giờ đã điểm, lặng im tôi đợi...
Trên trần thế tôi thân trơ trọi
Nay đi không để lại người thân
Lòng nát tan, băng giá thấm dần
Như chín ép trái non khô khốc,
Lòng tàn lụi trong đời bụi lốc
Dưới mặt trời thế sự nóng ran.

1838

(VĂN KHÔI)

Suy tưởng

Tôi đau lòng nhìn vào thế hệ
Mà tương lai trống rỗng tối đen
Mớ kiến thức, nghi ngờ, lại chất nặng thêm
Thế hệ ta sẽ già trong nhàn tản
Ta đã đủ đầy khi mới vào cuộc sống
Những lỗi lầm, óc thông minh quá muộn của
cha ông
Cuộc sống dày vò như đường băng vô định
Như bữa tiệc trên bàn khách lạ.
Với thiện ác đều thờ ơ nhục nhã
Đường công danh ta đã sớm qui hàng
Ta đớn hèn ô nhục trước nguy nan
Ta - nô lệ đáng khinh bên quyền lực
Như trái quả xác xơ chín không phải lúc
Mua vui sao cho miệng nếm, mắt nhìn
Giữa muôn hoa hắn lạc lõng cô đơn
Giữa hoa nở - giờ quả kia tàn tạ.

Bằng khoa học uổng công, ta vắt khô trí não
Ta tị hiềm giấu bè bạn, người thân
Hi vọng tốt lành, tiếng nói thành tâm
Bởi hoài nghi những khát khao mà đời khinh bạc

Môi vừa chạm đến chén nồng hoan lạc
Nhưng không sao giữ sức trẻ nữa rồi
Bởi sợ chán chường, nên nỗi niềm vui
Ta đã vội nốc một hơi cạn sạch

Mộng ước thơ ca, công trình nghệ thuật
Với khoái cảm ngọt ngào không lay động trí ta
Ta khư khư ôm những mảnh tình thừa
Mà ti tiện chôn thành kho vô ích
Chúng ta yêu cũng ngẫu nhiên như ghét
Chẳng mất gì cho hạnh phúc tình yêu
Khi máu ta một ngọn lửa bừng reo
Vẫn ngự trị hồn ta sự lạnh lùng bí ẩn.
Trò hoa lệ của cha ông ta đã chán
Thói trác táng ngày xưa là con trẻ, hiền lành
Ta vội xuống mồ không hạnh phúc, quang vinh
Ta nhìn lại đằng sau giễu cợt.

Chúng ta, đoàn người bị lãng quên, cau có
Đi qua thế gian không dấu vết, tiếng tăm
Chẳng để lại đời sau một ý nghĩ tốt lành
Một công trình mà thiên tài sáng tác
Như quan tòa và công dân nghiêm khắc
Con cháu sẽ dùng thơ phỉ nhổ xác ta
Đứa con ta đã bị dối lừa
Sẽ cay đắng cười khinh cha khánh kiệt.

1838

(MINH ĐỨC)

Thi sĩ

Đoản kiếm ta nét chạm vàng óng ánh,
Lưỡi sáng ngời không nhơ bẩn bao giờ
Nước thép tôi bí ẩn tự ngàn xưa
Lưu truyền từ phương Đông quen chiến trận.

Đã nhiều năm kiếm theo hầu tin cẩn
Người anh hùng kị sĩ giữa ngàn xanh,
Đã bao ngực hằn sâu vết khủng khiếp
Và chiến bào bao chiếc rạch tan tành.

Lúc ngoan ngoãn mua vui như tì thiếp,
Khi thét vang lên tiếng thép rửa hờn,
Ngày xưa ấy nét chạm trổ vàng son
Trên mình kiếm là phục trang ô nhục.

Bên Têrếch một chàng trai Côdắc
Trên xác ai lượm lưỡi kiếm diệu kì
Rồi ngày qua vứt nó nằm lăn lóc
Trong quầy hàng gã lái Ácmêni

Vỏ yêu quí nát tan nơi chiến địa.
Anh hùng xưa đoản kiếm đã xa lìa,
Làm đồ chơi treo trên vách tường kia
Không tăm tiếng và than ôi ! - vô hại.

Còn đâu nữa bàn tay quen thân ái
Hằng vuốt ve chăm chút kiếm tận tình
Giờ nguyện cầu, trước những buổi bình minh
Dòng chữ khắc không ai người tâm niệm.

Thời nay hèn, phải chăng ngươi, thi sĩ,
Như kiếm kia dần mất nghĩa thiêng liêng,
Tham bạc vàng, đem bán đổi uy quyền
Mà nhân thế từng lắng nghe kính phục ?

Xưa tiếng thơ ngươi hùng hồn dõng dạc
Đốt cháy lòng bao chiến sĩ trận tiền
Cần cho dân như rượu nồng cho tiệc tiên ;
Như trầm ngát cần khi giờ cầu nguyện.

Trên nhân thế như hồn thiêng bay lượn,
Tiếng thơ ngươi, vọng tư tưởng thanh cao,
Như tiếng chuông trên đỉnh tháp ngày nào
Ngày hoạn nạn, ngày dân vui chiến thắng.

Nay chán rồi lời thơ ngươi kiêu hãnh !
Lũ ta ham trò cám dỗ xa hoa,
Thế gian già, như sắc đẹp phôi pha
Da nhăn nhúm quen giấu sau son phấn...

Hỡi tiên tri bị bao người khinh bỉ
Bừng tỉnh không ? Hãy nghe gọi trả hờn
Ngươi không còn tuốt khỏi vỏ vàng son
Lưỡi kiếm thiêng, ô nhục đà hoen rỉ ?

1838

(VĂN KHÔI)

Vừa chán vừa buồn

Vừa chán vừa buồn... đưa tay không người bắt
Trong những phút lòng hiu hắt quặn đau...
Ước mong ư? Ích gì mong ước hão đâu đâu?
Tháng năm hoài cứ trôi... những tháng năm tươi đẹp nhất!

Yêu... nhưng yêu ai?... yêu chốc lát không bõ hoài tâm sức,
Yêu trăm năm chỉ là chuyện viển vông.
Soi cõi lòng - thời xưa không dấu vết :
Cả vui, buồn... tất cả mớ hư không...

Dục vọng ư ?... vị ngọt ngào sớm muộn
Cũng tiêu tan trong lí trí lạnh lùng.
Đời - khi mắt đưa bình thản xét thấu cùng
Một tấn trò xuẩn ngu và rỗng tuếch !

1840

(VĂN KHÔI)

Một giấc mơ

Đaghextan trưa hè nóng nực
Tôi nằm im, đạn chì trong ngực
Vết thương sâu âm ỉ bốc hơi
Dòng máu tôi giọt giọt tuôn rơi

Mình tôi nằm trên thung lũng cát
Xung quanh tôi núi non chồng chất
Mặt trời thiêu đỉnh núi cháy vàng
Thiêu tôi, nhưng tôi ngủ ngàn năm.

Tôi mơ thấy huy hoàng ánh lửa
Nơi quê hương tiệc chiều rực rỡ
Những cô nàng đầu tết hoa tươi
Đang rộn ràng kể chuyện về tôi

Nhưng mỗi người trầm ngâm nghĩ ngợi
Mặc chuyện vui, nàng buồn không nói
Cớ sao hồn non trẻ ngây thơ
Lại chìm trong giấc mộng sầu tư

Thung lũng xa cô nàng mơ thấy
Một xác quen còn nằm nơi ấy
Vết thương sâu trên ngực bốc hơi
Dòng máu còn lạnh lẽo tuôn rơi.

1841

(MINH ĐỨ

Chiếc lá

Chiếc lá sồi lìa cành cao thân thiết,
Bão tố đuổi xua qua đồng cỏ xanh tươi...
Lá khô héo, khổ đau vì nắng rét,
Giạt trời về bờ Hắc Hải xa xôi...

Bờ Hắc Hải có cây huyền linh nọ
Gió rì rào đang mơn nhẹ cành non,
Trên ngọn cây, lũ chim trời hớn hở
Đang múa ca mừng nữ chúa Đại Dương...

Khách tha hương lòng tái tê, buồn tủi,
Bám gốc cây cao xin một chỗ nương thân
- "Tôi, chiếc lá bị cuộc đời hắt hủi,
Tàn úa, bơ vơ trên xứ sở bạo tàn...

Đã bao ngày tôi lang thang như thế -
Không mái nhà che, không giấc ngủ yên !...
Hãy cho tôi bên lá cành cao qúi -
Tôi biết kể nhiều câu chuyện thần tiên..."

- "Ta không cần !", cây huyền linh đáp lại :
"Ngươi xác xơ, cơ cực... chớ đua đòi !...
Ngươi hiểu biết... ta được gì chuyện ấy ?
Ta đã chán tai nghe chuyện lũ chim trời !...

Ta chẳng quen ngươi - kẻ cầu bơ cầu bất !
Trời yêu ta, hoa ta đẹp trời thêm...
Ta vươn ngọn giữa trời xanh bát ngát,
Gốc rễ này : biển tắm mát ngày đêm !..."

1841

(KHẮC KHOA

Nhà tiên tri

Kể từ khi thượng đế ban cho tôi
Mắt tiên tri nhìn thấu khắp mọi nơi
Tôi đã đọc thấy bao trang tội lỗi
Và gian tham trong khóe mắt con người.

Tôi dạy cho thiên hạ biết thương yêu
Và giáo huấn thiêng liêng của chân lí :
Thì tất cả người thân liền giận dữ
Đá theo nhau tới tấp ném vào tôi.

Lòng tan nát, tấm thân như ma dại.
Tôi cô đơn chạy trốn khỏi thị thành
Và tôi sống giữa nội đồng hoang dã,
Như chim trời, nhờ thượng đế miếng ăn.

Ở nơi đây mọi chúng sinh trần thế
Qui phục tôi, giữ di huấn, nguyên sơ,
Và vòm trời bao la ngàn tinh tú
Lắng nghe tôi, sáng ánh bạc, rỡn đùa.

Nhưng khi tôi vội đưa chân len bước
Đi qua chốn thị thành sầm uất,
Thì những kẻ già nhếch miệng nhạo cười
Bảo với bầy trẻ nhỏ thơ ngây :

"Nhìn gương đấy mà ghi xương khắc cốt !
Hắn kiêu ngạo với chúng tao xung khắc :
Đồ ngu si, hắn muốn chúng tao tin
Là Chúa Trời qua miệng hắn phán truyền !

Này các con, nhìn mà ghi cho rõ :
Hắn cau có, ốm o, gầy vỡ.
Nhìn mà xem, hắn rách rưới, xác xơ
Và mọi người khinh rẻ hắn nhường kia !"

1841

THÚY TOÀN

Lời tiên tri

Năm đen tối trên đất Nga, sẽ tới,
Đó là khi vương miện tất phải rơi ;
Lòng tôn vua xưa dân chúng quên rồi
Thây, máu sẽ làm mồi cho bao kẻ ;
Luật pháp đổ nhào chẳng còn bảo vệ
Thiếu phụ hiền lành, con trẻ ngây thơ ;
Đó là khi khắp làng mạc xác xơ
Thần dịch hạch lê la từ thây ma thối rữa,
Gieo tang tóc đau thương cho từng mái lá,
Và đói nghèo sẽ dằn vặt đất này ;
Sóng dòng sông sẽ đỏ rực ráng trời,
Và lúc đó sẽ xuất hiện một con người dũng mãnh,
Sao tay Người lại cầm gươm thép lạnh,
Mi hiểu ngay - và sẽ nhận ra Người,
Và buồn thay cho mi, lúc đó thật nực cười
Tiếng mi khóc than, tiếng mi rên xiết,

Và tất cả nơi Người sẽ âm u khủng khiếp
Như tấm áo Người choàng với vầng trán hùng kiêu.

1830

(NGUYỄN LONG)

Tráng ca

Chiều xuống trong nhà gỗ nhỏ
Thiếu phụ Xlavơ bên con.
Ngoài kia ráng trời tím đỏ
Máu hoàng hôn lênh láng tuôn.
Tay vịn vành nôi đưa nhẹ,
Lời ca khẽ cất dịu dàng :
"Nín đi ! Đừng khóc nữa con !
Chừng con đoán có chuyện buồn cũng nên.
Thôi con chớ vội lo phiền,
Mẹ đây, mẹ vẫn ngồi bên con nằm.
Cha con biền biệt hơi tăm,
Nín đi, kẻo mẹ đầm đầm lệ rơi.

Cha con lo giữ đạo trời,
Ngựa rong sông bãi, thân phơi bụi bờ,
Giữ nhà dẹp rợ Tácta,
Bước đi máu chảy, kiếm lòa đầu rơi,
Con trông, kia ráng đỏ trời
Chiều nay chắc máu xương phơi chiến trường.

Con ơi, mẹ những vui mừng,
Vì con chưa phải qua vòng nguy nan,
Mồ hoang không phải khóc than,
Không hay nhục nhã, không mang xích xiềng
Mai sau đời sẽ bình yên..."
Lời chưa dứt, một chiến binh xịch vào.

Máu tuôn, chiến bào tơi tả
"Hết rồi !" tráng sĩ kêu lên
"Hết rồi !" cười đi quân rợ
Gươm chúng ta khôn cản ngăn
Bao chiến sĩ ta gục ngã
Đất ta, thôi đã lầm than!"

Tráng sĩ ngã nhào kiệt sức
Đẹp như chết giữa trận tiền
Vợ anh bồng đứa con lên
Cho nhìn mặt bố nằm yên, hát rằng :

"Trông con, cái chết can trường
Sữa đây con uống mà ươm hận thù !"

1881

(ĐỨC MẪN)

Hai người khổng lồ

Người khổng lồ Nga già lão
Đầu đội mũ đúc vàng mười
Đợi chờ một khổng lồ khác
Tới từ đất nước xa xôi.

Chuyện người khổng lồ xứ lạ
Tiếng đồn dậy núi, vượt thung ;
Muốn được ngó xem tận mắt
Cho dù chỉ thoáng một lần.

Người hùng tuổi chưa đầy tháng
Khắp người sát khí đằng đằng
Đến nơi, đưa tay ngạo nghễ
Định giằng vòng hoa vinh quang.

Nhưng tráng sĩ Nga đáp lại
Bằng nụ cười đầy niềm tin :
Ngó nhìn - mái đầu lắc nhẹ...
Kêu trời, đạo tặc - lăn đùng !

Hắn ngã xuống đảo cẩm thạch
Giữa đại dương xa mịt mùng,
Nơi giữa trùng khơi bát ngát
Đêm ngày gầm thét bão giông.

1833

(THÙY DƯƠNG)

Bôrôđinô

"Bác nhỉ, đâu phải là vô ích
Maxcơva rực lửa ngày đêm
Để rơi vào tay Pháp ?
Thì chẳng đã có những keo đọ sức,
Mà nghe đâu nào phải chuyện vừa !
Dễ gì ngày Bôrôđinô
Cả nước Nga này đều ghi nhớ ?..."

- Phải, những con người của thời ta đó
Có đâu như ở thời nay,
Dũng sĩ oai hùng - nào phải các chú mày !
Họ gánh chịu số phận đời nghiệt ngã ;
Chiến trận trở về mấy kẻ...
Nếu như chẳng phải mệnh trời
Thì Maxcơva nào họ chịu buông rơi.

Ta lặng lẽ rút quân liên tiếp,
Thèm được đánh, ruột gan ấm ức,
Cánh bố già nuốt hận càu nhàu :
"Lính ta về rúc bếp hay sao ?
Phải chăng quan trên không dám
Xé quân phục ngoại bang thành trăm mảnh
Trên đầu lưỡi lê Nga ?"

Nhưng rồi một chiến trường rộng lớn hiện ra.
Nơi đây vẫy vùng thỏa chí.
Bọn ta dựng công sự,
Giỏng tai nghe ngóng binh tình !
Sớm mai trời vừa soi tỏ
Nòng thần công và ngọn rừng xanh -
Quân Pháp đà lố nhố.

Đạn thần công ta nhồi chặt nõ
Nghĩ thầm : thết bạn ta đây !
Nào xin mời, anh bạn me-xừ ơi !
Đòn chi nhau, cứ đường hoàng giáp trận ;
Đây sẽ dăng thành tiến đánh,
Thề hi sinh đến giọt máu cuối cùng
Vì Tổ quốc quê hương !

Súng chọi súng hai ngày đối đáp.
Trò dớ dẩn chẳng bõ bèn chi hết !
Phải chờ đến sáng thứ ba.
Khắp nơi nghe bàn tán nhỏ to :
"Phải dùng đến đạn ria tiếp cận !"
Bãi chiến trường trận đụng đầu kinh khủng
Dần chìm sâu trong bóng đêm đen.

Ta ngả lưng nghỉ trên bệ thần công.
Và thâu đêm suốt sáng
Nghe lính Pháp tưng bừng sửa soạn.
Phía ta công sự lặng thinh.
Người sửa mũ kive nhầu bẹp lấm lem,
Kẻ tức giận càu nhàu, nhai ria mép.
Đem lưỡi lê mài sắc.

Và khi trời vừa rạng tinh mơ
Bỗng ì ầm chuyển động gần xa.
Từng cơ đội rùng rùng nối tiếp,
Vị đại tá của bọn ta vốn dòng tuấn kiệt :
Bầy tôi vua, cha của ba quân...
Thương ôi, ngang một đường gươm,
Ngài ngã xuống, ngủ yên trong đất lạnh.

Mắt sáng ngời, lời còn sang sảng :
"Sau lưng há không phải Maxcơva ?
Thì anh em hãy chết trước thành đô
Như những người anh em xưa đã chết !"
Và chúng tôi thề liều thân chẳng tiếc.
Và trung thành giữ trọn lời thề,
Tiến trận Bôrôđinô.
Ôi mới thật là một ngày đáng nhớ !
Quân Pháp như mây đen cuộn gió,
Cứ theo nhau ùn đến pháo trận ta.
Lính Ulan quân hiệu rườm rà,
Binh sĩ Đragun tung đôi ngựa,
Cứ loang loáng như đèn cù vây bủa,
Cứ ùn ùn lũ lượt kéo qua.

Các chú mày đâu còn thấy cảnh kia !...
Quân kì bay rợp trời rợp đất,
Lửa nhấp nhoáng trong khói tuôn mù mịt,
Xoang xoảng gươm khua, đại bác rít gầm,
Tay rã rời đâm chém dọc ngang,
Và thây đổ máu me xây thành núi
Đạn thần công không bay đi nổi.

Giặc hiểu ra bữa ấy khá nhiều :
Người lính Nga xung trận ra sao ?
Trận giáp chiến Nga bấy nay chưa biết !
Đất rung lên tựa như lồng ngực.
Ngựa người hỗn độn rối bời.
Thần công như sấm dậy long trời
Hàng ngàn khẩu cùng đua nhau phát hỏa...

Thế rồi tối dần. Sẵn sàng tất cả
Lại bắt đầu một trận mới ngày mai,
Và nhất thiết không lùi...
Vừa hay rền trống lệnh -
Lũ tà đạo thu quân hồi tướng.
Bây giờ ta mới đếm vết thương,
Kiểm lại xem ai mất ai còn.

Phải, những con người của thời ta đó
Hiên ngang và tráng cường thay !
Dũng sĩ oai hùng - nào phải các chú mày !
Họ gánh chịu số phận đời nghiệt ngã :
Chiến trường trở về mấy kẻ...
Nếu chẳng là ý thượng đế Chúa trời
Thì Maxcơva nào họ chịu buông rơi !

1837

(THÙY DƯƠN

Bài hát ru con Côdắc

Ngủ đi, con mẹ, à ơi !
Kìa vành trăng sáng nhòm nôi con nằm
Ngoan ngoan, mẹ kể, mẹ ngâm
Đôi câu chuyện cổ, một vần thơ xưa
Nghe rồi con khép hàng mi,
À ơi, con mẹ, ngủ đi, ơi à !

Kìa dòng Têrếch ngân nga,
Trên sườn núi đá nước sa đục ngầu
T'rêt'ren râu rậm, mày cao,
Gối quì bờ đá mài đao sáng ngời
À ơi ! Đừng sợ, à ơi !
Cha con từng đã quen nơi trận tiền.

Mai này *con lớn khôn lên,*
Con quen hòn đạn mũi tên hiểm nghèo
Can trường ngựa cưỡi, súng đeo
Yên cương mai mốt mẹ thêu sợi vàng
Ngủ cho ngoan, ngủ cho ngoan
À ơi, con bạc, con vàng, à ơi !

Chí Côdắc, vẻ anh tài,
Con rồi ra trận, mẹ rồi tiễn đưa
Vẫy tay chào mẹ con đi
Mẹ về nước mắt đầm đìa thâu canh
Ngủ đi con, ngủ cho lành,
À ơi, con đẹp, con xinh, ơi à !

Qua ngày, rồi lại ngày qua
Xa con mẹ đợi mẹ chờ lòng đau
Ngày thì tay chắp miệng cầu,
Đêm thì lo tận nơi đâu con buồn
À ơi ! Con ngủ đi con,
Chưa khôn lớn, chớ lo toan, ơi à !

Chừng con đi bước đường xa,
Mẹ cho tượng thánh đem ra nguyện cầu
Chừng con vào cuộc gươm đao,
Xa xôi nhớ mẹ buổi nào tiễn đưa
Ngủ đi, con mẹ, ngủ đi,
À ơi, con quí, con vì, à ơi !

1840

(ĐỨC MẪN)

Tổ quốc

Tôi yêu Tổ quốc - một mối tình kì lạ !
Không nghe theo lí trí nơi tôi,
Bao vinh quang từng đổi máu xương rơi
Và thanh bình đầy tự hào tin cẩn
Và tập tục tự ngàn xưa thăm thẳm -
Không khuấy lên niềm ước vọng trong tôi.

Nhưng tôi yêu - vì sao, tôi chẳng biết
Những thảo nguyên lạnh lẽo đứng lặng thinh,
Những cánh rừng bát ngát gió lay nghiêng,
Những dòng sông nước tràn như biển biếc
Yêu những đường quê... ngồi xe rong ruổi miết,
Mắt dõi bóng đêm, lòng nhớ quán qua đường
Khi bắt gặp xa xa đôi ánh lửa
Leo lét đỏ trong xóm nhỏ thê lương.

Yêu gốc rạ cháy lan làn khói nhẹ,
Một chiếc xe đêm dừng nghỉ giữa đồng
Đôi gốc bạch dương thân trắng song song
Giữa biển lúa vàng, trên gò đơn lẻ.

Với niềm sướng vui nhiều kẻ chưa từng
Tôi đứng ngắm nhìn sân phơi đầy ắp,
Một ngôi nhà con mái rơm mới cất,
Một khung cửa nhỏ chạm trổ khéo tay ;
Những đêm hội hè sương đậm lá cây
Tôi mải mê xem đến canh khuya muộn
Điệu múa giậm chân ồn ào vui nhộn,
Dăm bác thợ cày rượu đã ngà say.

1841

(VĂN KHÔI

* * *

Thôi từ giã, nước Nga ô uế !
Nước của chủ nô, của nô lệ,
Và các ngươi, những quân phục màu xanh,
Và đám dân trước uy lực uốn mình.

Có thể sau thành núi Kapkazơ
Tôi sẽ thoát lũ triều thần quan võ,
Thoát con mắt cái gì cũng dòm ngó
Thoát đôi tai thấu đủ chuyện nhỏ to

1841

(THÙY DƯƠNG)

Balađa

Trên bờ biển có nàng thục nữ
Ôm người yêu, thủ thỉ cùng chàng :

"Đáy sâu chàng hãy lặn tìm
Cho em chuỗi ngọc rơi chìm hôm qua !

Và như thế chàng cho em biết
Chàng yêu em tha thiết nhường bao !"

Cõi lòng sôi sục, máu trào,
Biển sâu thăm thẳm chàng nhào xuống luôn.

Từ đáy biển bọt tăm lục bục
Sóng xô chen, đợt đợt dâng trào,

Sóng cồn, bờ đá lao xao,
Đưa chàng trở lại ào ào sóng dâng.

Ôi, thật phúc ! Chàng còn sống đó
Ngọc cầm tay, nhưng vẻ âu sầu,

Run run bước thấp, bước cao,
Hai vai lã chã tóc đầu nước tuôn...

"Giờ em nói cho anh được biết
Anh yêu em thắm thiết nhường bao,

Vì em tìm chuỗi ngọc châu
Đời anh còn mất nghĩ đâu xa gần.

Anh đã xuống đen sầm đáy biển
Hang san hô thăm thẳm ngọc nằm..."

Mắt buồn chàng ngó chăm chăm
Vật yêu hơn cả trăm năm đời chàng.

Cô gái đáp : "Bạn lòng yêu quí !
Nếu yêu em, đáy bể san hô

Lấy cho em". Dạ thẫn thờ
Lao tìm báu vật hay giờ lìa nhau
Bọt tăm ngọc đáy sâu sùng sục
Sóng xô chen, đợt đợt cuộn trào.

Sóng cồn, bờ đá lao xao,
Nhưng không còn thấy đâu nào bóng ai.

1829

(THÚY TOÀ

Gã ăn mày

Co ro trước cổng nhà thờ
Gã ăn mày đứng đợi chờ lòng thương,

Dãi dầu đói khát, gió sương
Thân hình tàn tạ, trơ xương, võ vàng

Mắt nhìn ngây dại tủi hơn
Cầu xin một mẩu bánh ăn bỏ thừa,

Thế mà ai đó nói đùa
Đặt hòn đá xuống - đợi chờ bàn tay !

Tình tôi như tỉnh như say
Lòng đau thổn thức vơi đầy lệ tuôn

Mà sao em cũng vô tình,
Đùa chi cay nghiệt để thành hận sâu.

1830

(ĐỖ THÚY và THÙY DƯƠNG)

* * *

Thế là xong ! Chỉ còn chút nữa
Cuộc gặp gỡ sau cùng và từ giã !
Phút biệt li và phút khổ đau
Sắp đến rồi - còn chi mà lần lữa !
Trời, khi nhìn đắm đuối cặp mắt em
Tôi đâu biết cái phút giây khủng khiếp,
Phút chia li đến sao mà đột ngột.
Thế là xong ! Ôi, thế là xong !
Trái tim tôi không còn rung động
Trong giọng nói yêu kiều khôn sánh.
Tôi sẽ khóa mình trong một góc cô đơn
Và sẽ khóc... và sống nhờ hồi tưởng !

1830

(THÚY TOÀN)

Cặp mắt đen

Có muôn vạn vì sao trên trời hạ.
Mắt đen ơi ! Ôi, mắt của phương Nam !
Sao chỉ có một cặp kia thôi nhỉ !
Ta gặp nhau vào một phút chẳng lành.

Dù ai hỏi sao đêm đều chỉ nói
Về một điều hạnh phúc của thiên đường ;
Mắt đen ơi, trong cặp sao đen ấy
Tôi thấy cả thiên đường và địa ngục thê lương

Ôi cặp mắt phương Nam, cặp mắt đen,
Tôi đọc thấy bản án tình trong ấy,
Từ buổi này đối với tôi mãi mãi
Các ngươi là sao ngày lẫn cả sao đêm !

1830

(THÚY TOÀN)

* * *

Không, tôi nào nữa yêu em ;
Mộng xưa đau đớn, cuồng điên qua rồi ;
Nhưng nơi sâu kín lòng tôi
Hình em vẫn sống, tuy vời vợi xa ;
Đã say mộng mới thiết tha
Nhưng hình ảnh ấy dễ là đã quên ;
Tượng thờ dù đổ vẫn thiêng,
Miếu thờ bỏ vắng vẫn nguyên miếu thờ !

1831

(THÚY TOÀ

Gửi...

Dù em cười hay là em trách móc
Đối với tôi thảy đều vô nghĩa hết
Trước mặt em, tôi đâu có hạ mình.
Từ bấy ta đã là những người dưng.
Em đã quên : chỉ vì điều ngộ tưởng
Tôi có đâu đem dâng hiến tự do.
Tôi đã phí hoài những năm tháng vừa qua
Cho nụ cười của em và ánh mắt,
Một thời gian quá dài tôi tưởng thật
Hi vọng ngày xanh là ở trong em,
Tôi đã căm thù tất cả thế gian
Cũng là để được yêu em thêm nữa.
Ôi biết đâu những phút giây vừa đó
Bên chân em lặng lẽ trôi đi
Có thể là tôi đã chẳng kể chi
Lấy đi mất của những nguồn cảm hứng !

Nhưng phần em đã có gì thay chúng ?
Mang lòng tin cao cả ở ý trời,
Sức mạnh tinh thần trong hồn tôi,
Hẳn tôi đã đem về cho trần thế
Một tặng vật chói ngời tuyệt mĩ,
Còn trần thế đem bất tử tặng tôi...
Vì cớ gì em hứa chẳng thẹn lời
Rằng em sẽ thay vòng hoa nguyệt quế,
Vì cớ gì từ buổi đầu gặp gỡ
Em chẳng như em lộ phút sau cùng ?!
Tôi kiêu căng ! - Xin lỗi, hỡi cô nương !
Em cứ đi, cứ đi yêu kẻ khác,
Trong kẻ khác tìm tình yêu mơ ước.
Dù mọi điều đều trần tục thường tình,
Biến thành thằng nô lệ tôi quyết không.
Rất có thể rồi đây tôi đi biệt
Về trời Nam, dãy núi không quen biết,
Nhưng chúng ta hai đứa quá quen nhau
Để rồi đây có thể lãng quên mau.

Từ phút này tôi sẽ vui thỏa thích ;
Sẽ thề bồi với mọi người tôi gặp ;
Sẽ vui cười với tất cả mọi người,
Còn lệ thì chẳng muốn nhỏ cùng ai ;
Tôi sẽ dối lừa, sẽ dối lừa trơ tráo,
Để không còn yêu, như tôi đã từng yêu, -
Khi thiên thần đã phản bội lại tôi
Thì trân trọng giới nữ nhi sao nổi ?
Tôi sẵn sàng khổ đau, lìa trần giới.
Thách kình nhau với tất cả thế gian
Để được thêm một lần nữa - thằng điên !
Nắm lại bàn tay em xinh xắn !
Đâu có biết sự bội tình kinh khủng ;
Tôi đã đem trao tất thảy tâm hồn ;
Tâm hồn kia em biết giá bao chăng ?
Em biết lắm - còn em tôi đâu biết !

1832

(THÚY TOÀN)

Gửi...

Thôi hãy dẹp những bận lòng vô ích,
Đừng khơi lên tất cả những ngày qua ;
Em chẳng tìm thấy gì là tốt đẹp
Để yêu tôi thêm tha thiết mặn mà !

Em yêu tôi, - tôi xin - thôi là đủ ;
Tôi là ai, - em cần biết làm chi ;
Thật đau lòng nếu cùng em thổ lộ
Rằng đời tôi trống rỗng, mịt mù.

Tôi không nỡ phá tan niềm hạnh phúc
Trong tâm hồn trong trắng như em,
Cũng không nói rằng tôi không đáng được
Em cảm thương, rằng tôi sống vô tình ;

Rằng tất cả những gì tôi yêu quí
Nay lại là thuốc độc giết con tim,
Rằng tim tôi quen thân cùng đau khổ,
Dường khổ đau là đồng chí, anh em.

Em cất tiếng ngỏ một lời âu yếm
Đáng được ơn bằng cả cuộc đời tôi ;
Nhưng em ơi, đừng hỏi về quá khứ,
Khổ đau riêng, tôi chẳng nhượng cho ai.

1832

(THÚY TOÀN)

* * *

Em ơi, có thể, khi hai đứa
Già cỗi đời, nơi lòng đã lạnh băng,
Em thành thiên thần, anh : quỉ sứ
Ở nơi kia, nơi chẳng biết dối lòng !

Thì em yêu, em hãy thề khi đó
Vì bạn xưa quên hạnh phúc thiên đường !
Đối với anh, em sẽ là vũ trụ ;
Thiên đường em - kẻ bị rủa nguyền !

1832

(THÚY TOÀN

Tình ca

1

Dấn thân vào chốn trận tiền,
Anh ơi nghe nhé : lời em nguyện cầu
Muôn vàn xin chớ quên nhau -
Nếu mai đây có kẻ nào lừa anh,
Nếu tâm hồn có héo dần,
Hay tim sống dậy một lần - anh ơi :
Ở nơi hẻo lánh xa xôi,
Mong anh nhớ đến một người là em !...

2

Nếu ai có chỉ anh xem
Một ngôi mộ nhỏ - và bên lửa tàn
Kể anh nghe chuyện một nàng
Say mê... nhưng lại bị chàng coi khinh,
Thế rồi bị lãng quên dần,
Thì khi ấy chớ ngại ngần - anh ơi :
Ở nơi hẻo lánh xa xôi,
Mong anh nhớ đến một người là em !...

3

Những dòng dĩ vãng êm đềm
Có khi kéo đến làm phiền lòng anh
Quấy rầy giấc mộng nhọc nhằn,
Vẳng theo tiếng khóc trong lần chia tay,
Bản tình ca cũ đắng cay,
Hay từng âm điệu dứt day, bồi hồi,...
Thì ngay trong mộng - anh ơi :
Mong anh nhớ đến một người là em !...

1832

(KHẮC KHOA

Nàng tiên cá

1

Nàng tiên cá bơi trên dòng sông thẳm,
Ánh trăng rằm chiếu rọi nước trong xanh ;
Và đùa rỡn, nàng quẫy tung bọt trắng,
Mượn sóng cồn gửi ánh bạc tới trăng thanh.

2

Và rì rào, sông cuộn mình lay động
Làn nước xô xóa bóng mây ngàn ;
Nàng tiên cá - lời bay trên sóng
Vang đôi bờ vách dựng tiếng ca lan

3

Và nàng hát rằng : "nơi đáy nước
Có lung linh mờ ảo ánh trời,
Có cá vàng từng bầy tha thướt,
Có kinh thành trong suốt sáng ngời,

4

"Có tráng sĩ tự trời nào trôi dạt,
Sóng ghen tuông hung dữ nhấn chìm,
Gối cát vàng chàng nồng say giấc điệp
Dưới bóng lau rậm rạp mát êm...

5

"Chúng em thích trong đêm sâu vuốt chải
Sóng tóc chàng êm mượt như tơ,
Và ao ước lúc trưa vàng hôn mãi
Hôn đôi môi, hôn vầng trán khôi ngô.

6

"Nhưng sao lạ, chàng lạnh lùng câm lặng,
Mặc những chiếc hôn nồng cháy, chàng làm ngơ,
Chàng vẫn ngủ - và ngả đầu bên ngực
Không thở, và chẳng thầm nói trong mơ".

7

Nàng tiên cá trên sông xanh hát thế,
Lòng rượi buồn mà chẳng hiểu sao buồn ;
Và cuộn sóng, sông rì rào lay động
Làn nước xô xóa bóng mây ngàn.

1832

(NGUYỄN LONG)

* * *

Tôi không muốn cho đời biết được
Chuyện tâm tư bí ẩn riêng tôi
Tôi yêu sao, vì sao đau khổ
Chỉ lương tâm, Chúa phán xử thôi !...

Trái tim tôi thổ lộ tâm tình
Xin lòng thương lương tâm và Chúa
Hãy để cho tôi chịu khổ hình
Của ai đã làm tôi đau khổ

Đời đê mạt cho dù trách móc
Không làm hồn cao thượng sầu tư
Dù sóng biển điên cuồng gào thét
Không quật nhào núi đá trơ trơ

Đỉnh núi vươn lên mây cao vút
Cô đơn u uất giữa biển trời
Ngoài bão tố và ngoài sấm sét
Núi không hề tâm sự cùng ai !...

1837

(MINH ĐỨC)

* * *

Nàng ca - tiếng ngọt dịu lòng
Như ngây ngất cái hôn nồng trên môi ;
Nàng nhìn ánh mắt rạng ngời
Như thu tất cả bầu trời lung linh ;
Nàng đi - dáng nét thân hình,
Cất lời trò chuyện - ý tình nồng sâu
Thiết tha, tươi tắn nhường bao,
Đơn sơ giản dị mà sao diệu kì !

1837 - 1938

(THÚY TOÀN)

Gửi A.O.Xmirnôva

Vắng mặt cô, tôi muốn thổ lộ nhiều,
Ở bên cô, tôi muốn nghe cô nói ;
Nhưng, im lặng, cô nghiêm trang nghĩ ngợi,
Tôi, ngượng ngùng, cũng im lặng đăm chiêu.
Biết làm sao ?... Tôi nào đâu được phép
Lời đơn sơ khuấy động cõi lòng cô...
Nếu tất cả chuyện qua : chuyện hài hước.
Thì quả tình chẳng buồn đến nhường kia.

1840

(THÚY TOÀN

Tình yêu của kẻ chết

Em ạ ! Thân dù chôn
Đất lạnh chìm ba thước,
Thì ngày đêm linh hồn
Vẫn bên em sánh bước

Dù mồ yên, thân yên,
Xuôi tay đời phó mặc,
Lòng anh vẫn không quên
Tình đôi ta nồng mặn.

Nào anh có sợ đâu
Phút lìa đời nhắm mắt.
Tưởng xa hết buồn đau,
Mà vẫn buồn se sắt.

Sướng vui anh đã từng
Nếm trải mùi thoát tục
Buồn thay chốn thiên đường
Hình em không thấy được

Anh cần chi tiên cung,
Anh cần chi thiên sắc.
Những đắm say trần gian
Hồn không thôi chứa chất.

Ao ước, ước ao riêng,
Vẫn một niềm ao ước.
Ghen, khóc rồi ước nguyền
Vẫn còn như dạo trước.

Chỉ cần làn hơi ai
Tìm má em nhẹ lướt,
Thì hồn anh tái tê,
Thì hồn anh đau xót.

Chỉ cần trong đêm mơ
Tên ai em khẽ thốt,
Thì lời em trôi về
Chốn tim anh lửa đốt.

Đừng, em đừng yêu ai,
Đừng yêu, đừng thề thốt.
Em cùng người chết đây
Đã nặng lời nguyền ước.

Ích gì em van nài,
Ích gì em sợ sệt
Anh chẳng cần thân yên,
Anh chẳng cần má đẹp.

1941

(ĐỨC MẪN)

Họ yêu nhau say đắm tự lâu rồi...

"Họ yêu nhau, nhưng không một kẻ
Dám công khai nhận trước điều này"

HAIN

Họ yêu nhau say đắm tự lâu rồi
Từng khao khát, từng nhớ nhung, khắc khoải,...
Nhưng như kẻ thù : họ lánh xa nhau mãi,
Lời đổi trao chỉ nhạt nhẽo, vu vơ...

Rồi họ chia tay... kiêu hãnh, thẫn thờ...
Ảnh hình cũng chỉ về trong giấc mộng...
Rồi họ chết... Dưới suối vàng lạnh vắng.
Họ gặp nhau, nhưng nào nhận ra nhau !...

1841

(KHẮC KHOA)

Những lời ta thán của một người Thổ Nhĩ Kì

(Lá thư gửi cho người bạn ngoại quốc)

Anh có biết miền đất đai hoang dã
Nắng đốt thiêu, cây cỏ xác xơ ?
Thói khôn ngoan và sống vô tư lự
Làm cho đời độc ác dễ cợt đùa ?
Lòng người dân tháng ngày háo hức
Những ước thèm dục vọng đam mê ?
Và đôi khi hiện ra những khối óc
Rắn như đanh, lạnh như nước trong khe ?

Nhưng tất cả nặng chán chường quá sớm,
Sớm tắt ngay lửa nhân từ đầm ấm.
Với mọi người cuộc sống sớm nặng nề,
Vui ở đời là đời quở đời chê,
Kiếp người sống tháng ngày rên siết
Vì nô lệ và xích xiềng trói buộc !...
Miền đất kia... Anh bạn tôi ơi !
Chính đấy là... Tổ quốc của tôi !

P.S. Ôi, nếu anh hiểu lòng tôi nhỉ,
Xin bỏ qua chuyện bóng gió bạo lời ;
Hãy cứ để dối lừa che chân lí :
Biết làm sao ? - Ta đều một lũ người !...

1829

(THÚY TOÀ

Hình ảnh một kị mã già

Hãy nhìn : cháy bùng dũng cảm anh bay
Màu tóc trắng hóa thành huyền hoặc
Như chai rượu cất lâu năm sủi bọt
Vẫn giữ đầy sức mạnh chất men say.

(TẾ HANH)

Cây sậy

Chàng đánh cá vui tính
Ngồi nghỉ trên bờ sông,
Trước mặt chàng đám sậy
Lơi lả cùng gió xuân.
Chàng cắt và thông đốt
Một ống sậy gầy khô,
Một đầu chàng bịt chặt
Rồi thổi vào đầu kia.

Tựa hồ như sống lại
Sậy bỗng bật ra lời
Khi giọng người êm ái
Khi gió vờn xa xôi.
Rầu rĩ lời sậy nói :
"Xin để cho em yên !
Chàng ngư xinh trai hỡi
Chàng xé nát lòng em !

Em vốn là cô bé,
Cô bé đẹp nhất vùng,
Sống trong nhà mẹ ghẻ
Bông hoa nở trong hang
Đã bao nhiêu lệ bỏng
Từ mắt em chảy tuôn
Bao lần em ước muốn
Yên giấc ngủ mồ xanh !

Mẹ ghẻ có con lớn -
Một cậu trai rất cưng -
Thường lừa các cô gái,
Dọa nạt đám dân lành
Một chiều cùng đi dạo
Trên bờ cao bên sông -
Ngắm sóng cồn xanh biếc
Ngắm trời tây dát vàng.

Hắn cầu xin yêu hắn -
Yêu nổi hắn được chăng ?!
Hắn đưa nhiều tiền bạc, -
Tiền bạc em chẳng thèm,
Rút dao hắn nhằm ngực
Giết thân phận đáng thương,
Xác em hắn vùi lấp
Ngay bờ cao bên sông...
Rồi một cây sậy lớn
Đã mọc trên mồ em,

Nỗi lòng em buồn thảm
Nhập vào cây yên hồn.
Chàng ngư xinh đẹp hỡi,
Hãy để cho em yên.
Chàng đâu giúp em được,
Khóc thương chàng nào quen."

1832

(THÚY TOÀN)

Bài ca

Quê ta, có nhiều con gái đẹp
Sao sáng ngời trong mắt các cô
Sống với họ thật là hạnh phúc
Nhưng hạnh phúc hơn vẫn là tự do

Điệp khúc

Anh đừng lấy vợ anh ơi
Này đây anh hãy nghe lời tôi khuyên,
Anh đem tất cả số tiền
Mua con ngựa tốt, bạn hiền đường xa

Người nào không nghe, đi lấy vợ
Là đem cho mình chuyện chẳng may
Anh không thể ra đi đánh giặc
Vợ anh than khóc, khó chia tay

Điệp khúc

Anh đừng lấy vợ anh ơi
Này đây anh hãy nghe lời tôi khuyên,
Anh đem tất cả số tiền
Mua con ngựa tốt, bạn hiền đường xa

Con ngựa tốt không lừa dối anh,
Anh không sợ lửa nước hại mình
Nó đi như gió trong sa mạc
Những người xa cũng hóa ra gần

(TẾ HANH)

Con tàu không trung

Trên sóng biếc đại dương
Chỉ còn sao lấp lánh
Một con tàu cô đơn
Cánh buồm căng lướt mạnh.

Cột buồm không uốn cong
Không nghe cờ vẫy gió
Và những khẩu thần công
Lặng nhìn qua cửa mở.

Không nghe tiếng chỉ huy
Không bóng người thủy thủ
Nhưng con tàu coi khinh
Cả đá ngầm, giông tố.

Có đảo hoang âm u
Nơi đại dương vắng vẻ
Trên đảo có nấm mồ
Chôn sâu một hoàng đế. (1)

---

(1) Napôlêông Bônapart

Kẻ thù vùi trong cát,
Không nghi lễ chiến binh
Trên mộ chèn đá tảng
Để người chẳng vùng lên.

Phút lâm chung buồn thảm
Đêm tháng tận năm cùng
Cập bờ cao im lặng
Một con tàu không trung

Bỗng nhiên từ nấm mộ
Hoàng đế vụt hiện hình
Với chiếc mũ tam giác,
Bộ áo xám hành binh.

Khoanh đôi tay mạnh mẽ
Trước ngực cúi mái đầu
Người ngồi vào tay lái
Và con tàu lướt mau.

Người trở về nước Pháp
Nơi bỏ lại vinh quang,
Ngai vàng, con kế nghiệp
Cùng đội ngự lâm quân.

Vừa thoáng thấy quê hương
Trong bóng đêm đen đặc
Tim người đã run lên
Lửa bừng trong ánh mắt.

Người xoải bước lên bờ
Hiên ngang và dũng mãnh
Gọi chiến hữu cao lời,
Hăm dọa đòi tướng lĩnh.

Nhưng những chiến binh già
Ngủ trên bờ Enbơ
Dưới cát thiêu Ai Cập
Và tuyết lạnh nước Nga.

Tướng lĩnh không nghe thấy ;
Kẻ chiến địa hi sinh,
Kẻ đem lòng phản bội,
Bán thanh gươm của mình.

Người giậm chân giận dữ
Bước tới lại bước lui
Trên bờ cao lặng lẽ
Rồi lại cất cao lời.

Người gọi đứa con yêu,
Niềm tin trong bội bạc,
Hứa cho nửa thế gian,
Chỉ dành riêng nước Pháp.

Giữa hoa niên, hi vọng,
Đứa con sớm úa tàn
Và đợi chờ mòn mỏi
Hoàng đế đứng cô đơn.

Người đứng lặng, thở dài,
Khi phương đông hửng sáng
Những giọt lệ đắng cay
Tuôn rơi trên cát lạnh

Rồi cúi đầu trước ngực
Về con tàu thần kì
Người giơ tay phất mạnh,
Tàu quay mũi lướt đi.

1840

(MINH ĐỨC)

Cô gái láng giềng

Hẳn tự do tôi chẳng còn mong hưởng,
Ngày trong tù đằng đẵng tưởng tầy năm :
Và cửa sổ nhà tù cao cao lắm !
Cửa ra vào lính gác súng lăm lăm !

Trong lòng này hẳn là tôi đã chết,
Nếu như không có cô gái láng giềng !
Trời vừa hửng, sáng hôm nay tỉnh giấc,
Sẽ gật đầu tôi ra hiệu chào nàng.

Sống cách biệt, đời tù xê xích lại,
Số phận chung cho hai đứa nên quen
Cũng cửa sổ sau hai lần song sắt,
Một ước mong - xa lạ trở thành thân.

Vừa sớm ra tôi ngồi bên cửa sổ
Cho mắt thèm được nhìn ngắm thỏa thuê...
Thì trước mặt một cửa song bỗng mở !
Bỗng tay ai vén rộng cánh rèm che.

Nhìn sang tôi mơ màng trang thiếu nữ !
Mái đầu nàng ngả xuống bên lòng tay,
Rồi dường như cơn gió đâu thoảng nhẹ.
Làm nàng rơi vuông khăn phủ trên vai ;

Nhưng ngực xuân để lộ làn da tái,
Một nét buồn ủ dột mãi khôn nguôi,
Hẳn, lòng nàng cũng ngổn ngang sôi nổi
Thèm tự do khao khát, khác nào tôi.

Xin đừng buồn, bạn láng giềng yêu quí...
Chỉ cần muốn là cửa lồng bật mở,
Như chim trời chúng mình sẽ tung bay
Ra nội đồng bát ngát nức hương say.

Nàng hãy chuốc cho bọn cai say chén,
Chìa khóa cửa ở cha, nàng đánh lén,
Còn lính canh bên cửa mặc phần tôi,
Tôi tự lo liệu lấy, sẽ êm thôi.

Chỉ xin nhớ chọn đêm nào thật tối,
Rót cho cha nàng thứ rượu thật nồng,
Và làm hiệu cho tôi cùng biết với :
Chiếc khăn rằn treo lên giữa cửa song.

1840

(THÚY TOÀN)

Người hiệp sĩ bị cầm tù

Tôi ngồi im dưới trấn song ngục tối
Nhìn mảnh trời xanh thăm thẳm chơi vơi.
Trên không trung tung cánh đám chim trời,
Tôi dõi chúng, lòng buồn đau hổ thẹn.

Tôi không niệm những lời kinh cầu nguyện,
Làn môi khô không ca ngợi người tình,
Hồn mơ tưởng thời xưa cũ chiến chinh
Mơ giáp nặng với thanh gươm ngời sáng.

Nay tôi mang bộ chiến bào đá nặng,
Mũ đá hoa cương đè trĩu trên đầu
Tên bắn kiếm đâm khôn thủng khiên mâu
Ngựa hồng không cương băng băng cất vó.

Thời gian chảy - ấy ngựa hồng tôi đó,
Giáp che mặt là song sắt cửa tù,
Chiến bào tôi - bốn tường đá âm u
Khiên mầu nhiệm - cửa tù gang thép đúc

Thời gian hỡi, hãy bay đi vùn vụt !
Ngạt lắm rồi trong giáp đá này đây !
Về tới nơi, thần chết giúp một tay,
Tôi bước xuống, bỏ gươm khiên cởi giáp.

1841

(VĂN KHÔI)

Những đám mây trời

Hỡi mây trời, đám hành hương vĩnh cửu !
Qua thảo nguyên xanh thẳm, núi nạm cườm
Các ngươi hay, như ta, kẻ đày ải,
Từ Bắc phương thương mến xuống trời Nam.

Ai đuổi mây : phải chăng là số mệnh ?
Hay nỗi ghen thầm kín ? Hận điên cuồng ?
Hay tội lỗi làm các ngươi lận đận ?
Hay bạn bè đã giá họa vu oan ?

Không, chẳng qua các ngươi chán đất nghèo...
Đâu biết say mê, đâu tường đau khổ ;
Muôn thuở lạnh lùng, tự do muôn thuở,
Tổ quốc không, ai đày ải các ngươi.

1840

(THÚY TOÀN)

* * *

Đồi phương Bắc hoang vu tuyết trắng
Có nàng thông rủ bóng cô đơn,
Nửa lay động nửa mơ màng,
Vai mang tuyết trắng, như mang bạch bào.

Thông mơ mãi miền sa mạc nọ
Quanh tháng năm chói lóa mặt trời,
Có nàng cọ đẹp lẻ loi,
Mọc buồn rầu giữa mặt đồi nắng thiêu.

1841

(ĐỨC MẪN)

Ghềnh đá

Đám mây hồng đêm qua ngủ tạm
Trên ngực ghềnh đá nhám khổng lồ,
Và hôm nay mây lên đường sớm ;
Giữa nền trời xanh biếc nhởn nhơ...

Nhưng còn một vết hằn ướt đẫm
Trên trán nhăn ghềnh đá già nua,
Một mình đứng xót xa im lặng,
Đá khóc thầm giữa cảnh hoang vu...

1841

(KHẮC KHOA)

TRƯỜNG CA

*Ác qui**

(Chuyện phương Đông)

PHẦN I

1

Lòng Ác Quỉ mang khối sầu trĩu nặng,
Bị Chúa đày, sải cánh khắp nơi nơi
Bóng hình xưa trác tuyệt biết bao ngày
Quỉ lại thấy trước mặt mình hiển hiện,
Những ngày ấy trôi êm đềm, xán lạn,
Quỉ tung hoành hiển hách giữa thiên cung
Chùm sao bay vùn vụt giữa thinh không
Cũng nháy vạn đôi mắt chào hoan hỉ
Những ngày ấy tận cao vời thiên sứ
Mắt Quỉ nhìn qua suốt chín tầng mây
Thêm hiểu đời Thần Quỉ ngó như say
Bầy tinh tú giữa trời cao bay lượn
Những ngày ấy Thần tin và yêu mến.

---

* Theo tôn giáo, Ác Quỉ là chúa tể các loài ma quỉ. Vì chống lại Chúa Trời, Ác Quỉ bị đày vào vũ trụ sống bất tử và cô đơn như băng thạch. Trong thơ chúng tôi gọi là Ác Quỉ, Thần Quỉ hoặc Quỉ Vương, có lúc gọi tắt là Quỉ, Thần hoặc Vương (N.D.)

Ôi ! Đứa con yêu dấu của trời xa
Lòng chẳng hề biết thù hận, hoài nghi.
Bao thế kỉ đau buồn và úa héo
Thần chưa thấy, lòng Thần chưa bận bịu
Qua đi rồi những năm tháng xa xưa
Nhớ chi nhiều, hơi sức đã phôi pha.

2

Cánh Ác Quỉ bay phiêu diêu đã lắm
Giữa hồng trần chẳng định chốn nương chân
Năm tháng dồn theo năm tháng chạy lần
Phút đuổi phút, giờ nối giờ thấm thoắt
Đời cứ vậy, cứ một màu tẻ ngắt
Quỉ mặc lòng ngự trị khắp nhân gian
Quỉ cứ gieo bao tội lỗi kinh hoàng
Tim chai lạnh, bàn tay không tiếc nuối
Sức Ác Quỉ còn ai nào chống nổi,
Nhưng ác nhiều, tê tái cũng nhiều hơn.

3

Kẻ tội đồ của thiên cung vỗ cánh
Vượt đại ngàn tới dãy núi Kapkazơ
Dưới chân kia, ngọn Kazbêch mù xa ;
Băng thiên thu ánh hào quang chói lọi.
Và xa nữa một dải mờ sắc tối
Tựa hang sâu huyền hoặc của trăn tinh.
Khe Darian lấp lánh uốn thân im,
Và Têrêch, sóng cuộn bờm sư tử.
Sóng gầm gào, sóng tung mình hung dữ.
Cả chim ngàn, cả thú nội im nghe.
Chim lượn vòng trên hun hút mây che.
Cánh sải rộng mất theo dòng thác đổ.
Dải mây hồng tự trời Nam vẫy gió,
Theo sông về tận đất Bắc xa xôi.
Núi xếp hàng trụ mỏi vai sát vai,
Mi mắt đá nặng cơn mơ huyền thoại.
Đầu đá cúi xuống dòng trôi, cúi mãi.
Như dõi tìm sóng nước vỗ đong đưa.
Và tháp lầu trên núi xếp lô nhô
Phóng lỗ mắt qua mây mù giận dữ.

Trông giống hệt nhóm khổng lồ canh giữ
Tòa lậu đài hùng vĩ núi Kapkazơ
Đứng ngang tàng, hoang dã mà nguy nga.
Song, tự tầm cao, kìa, hồn kiêu hãnh
Chỉ khinh bỉ liếc qua hàng mi lạnh
Nhìn trần gian tạo phẩm của Thiên hoàng,
Vầng trán Thần không động một đường nhăn
Không gì hết... không có gì hết cả.

4

Hồn cô đơn lại bay tìm đất lạ
Với sắc hình, với cảnh trí thanh tao.
Đây Grudia như tranh vẽ trăm màu
Đồi trải gấm tới chân trời tít tắp.
Đất no ấm và sinh linh hạnh phúc.
Nọ hàng dương, hàng bách đứng oai nghiêm,
Kia suối dan lảnh lót nước ru êm,
Đá ngũ sắc trải lòng cho suối ngọt,
Lại kia nữa hồng khoe bông đỏ chót,
Họa mi buông lời ca ngợi hoa tiên
Cái họng vàng nghe ấm áp tình duyên.

Đây tiêu huyền, cành tiếp cành vấn vít,
Nọ động đào cây nối cây rậm rịt,
Bầy nai hiền hong gió mát ban trưa.
Hồ tỏa hào quang, lá động đong đưa.
Chuyện trầm giọng thì thào nơi quán lá.
Gió dịu ngọt, hàng cây êm nhịp thở,
Đêm mịn màng, sương mát tỏa hương thơm,
Sao ngợp trời, sao nạm cả hoàng hôn.
Như mắt em, nàng Grudia, cháy bỏng.
Nhưng than ôi ! Thiên nhiên dầu xao động,
Thì cõi lòng du tử vẫn cô đơn,
Tình vẫn khô, sức vẫn mỏi lạnh lùng,
Chỉ thêm nỗi tị hiềm cùng oán hận.
Và vạn vật thu giữa tầm mắt ngắm
Ác Quỉ đều khinh bỉ hoặc hờn căm.

5

Kia lâu đài của lão trượng Gudan,
Mái vươn cao, sân trang liền lớp lớp
Bao đời đổ mồ hôi và nước mắt,
Đầy tớ nhiều tấp nập suốt quanh năm.
Tường lâu cao chặn lối ánh dương quang,
Bóng dài đổ tận dốc cao núi biếc,
Đường đá hộc hàng nối hàng chắc bước
Tự tháp lâu trải mãi đến ven sông
Kìa một nàng nhẹ gót, bước ung dung,
Mặt hoa mang tấm mạng màu trinh bạch :
Tamara tiểu thư ngày ngày vẫn xách
Nước tự dòng Arácva trong xanh.

6

Nhà Gudan năm tháng vẫn im lìm
Đứng trầm mặc nhìn đồi xa thấp thấp.
Bỗng hôm nay khách vào ra tấp nập,
Trống rộn ràng, tiệc mở, rượu trào tuôn.

Lão Gudan làm lễ cưới cho con.
Cả gia quyến đổ về nâng chén chúc.
Sân thượng trải thảm hoa màu dịu mát,
Bạn phù dâu chen cánh Tamara.
Chiều xuống dần vầng lửa đã lùi xa,
Đêm giao duyên tưng bừng lên tiếng hát.
Nhịp tay vỗ hòa chung vào tiếng nhạc.
Lòng say lòng Tamara đứng lên.
Đôi chân nàng bay nhảy bước chân chim,
Thoắt quay tròn. Thoắt đứng im. Và trống
Nàng giơ cao trên đầu theo bước tiến.
Và mắt nàng rực rỡ ánh xuân quang.
Cặp mày đen thôi rướn lại đưa ngang
Lại nghiêng xuống, mình chao như én liệng.
Êm như cá bơi, lẹ như thú biến,
Môi đưa cười, chân nhẹ gót thiên nga,
Cả thân nàng tươi tắn nét ngây thơ.
Và khuôn trăng, khuôn trăng cao cười cợt
Đang ru mình trên mặt hồ tươi mát.
Vội cau mày thẹn trốn nụ cười duyên
Của cô nàng tươi mọng nét nhân gian.

7

Tôi xin thề trước sao đêm nghiêm lạnh,
Trước bình minh hồng, trước chiều cô quạnh,
Rằng vua Batư vàng chảy bạc ròng,
Các đấng khanh hầu, các bậc quân vương
Chưa ai được hôn lên đôi mắt ấy.
Với lệ dài ngày qua ngày xối chảy,
Nước như sương, như bạch ngọc tuôn trào,
Cũng chưa từng một buổi nắng nôi nào
Được tắm rửa một thân hình như vậy.
Và mái tóc như nhung, như suối ấy
Chưa tay ai được chạm đến bao giờ.
Tôi thề rằng tự những buổi hoang sơ
Dưới trời Nam chưa bao giờ có thể
Có một người đẹp huy hoàng đến thế.

8

Nay sướng vui, mai đã phận não nùng.
Đôi chân kia khoe điệu múa cuối cùng.
Ôi ! Than ôi ! Ngày mai đà khác cảnh.
Người con gái dòng Gudan kiêu hãnh
Hồn ngây thơ yêu nắng gió thiên nhiên
Sắp bước vào đời thê thiếp chưa quen.
Quê xa xứ với gia đình xa lạ,
Ý nghĩ ấy thường giảm hồng đôi má.
Và cái nhìn tối lại giữa hàng mi.
Nhưng hôm nay điệu múa dịu dàng kia,
Đôi tay mềm, đôi bàn chân lướt tới,
Dáng uyển chuyển, nét ưa nhìn, cân đối,
Thì Quỉ Vương giờ phút đó bay qua.
Có thấy nàng, sẽ nhớ những ngày xưa.
Sẽ ngoảnh mặt lại Thiên triều, luyến tiếc.

9

Mắt lơ đãng, Ác Quỉ nhìn, quả thiệt
Bỗng thấy nàng... và bỗng thấy con tim
Đập lạ kì và xúc động vô biên,
Hồn câm lặng bỗng bật thành tiếng nói.
Quỉ quay lại, mắt nhìn không biết mỏi
Cảnh vui tươi, hạnh phúc một gia đình :
Đôi mắt nàng chan chứa ánh lê minh,
Nụ cười gửi tình yêu và độ lượng.
Quỉ ngắm mãi, lòng ngập tràn mong ước
Được quay về với hạnh phúc xa xưa.
Như sao trời rong ruổi chuyến bay xa.
Kí ức lại nối nhau về trước mắt.
Lòng Ác Quỉ vốn sắt đanh lạnh ngắt,
Bỗng thấy mềm nỗi nhớ với buồn thương.
Cung đàn đâu mà se sắt, vấn vương
Trỗi trong lòng âm vang lên tiếng hát.
Hệt chồi khô chợt nảy mầm xanh tốt,
Lời mưu toan, cám dỗ mọi người đâu ?
Quỉ không sao tìm thấy lại trong đầu
Quên nàng đi ? Nhưng Trời làm nhớ hết.
Mà thực bụng Quỉ làm sao quên được.

10

Chiều tối dần. Tiệc cưới còn đợi đấy.
Ngựa thở dồn, bốn vó đã gần xiêu.
Tân lang bồn chồn, roi ngựa giơ cao.
Phóng dọc bờ Aracva xanh mượt,
Đàn lạc đà bước sau chàng ngật ngưỡng,
Lưng nặng đầy quà cưới xếp chông chênh.
Cổ lạc đà đeo nhạc, lắc inh inh,
Tiếng xa vọng một dặm dài hút mắt.
Một đôi lúc chàng quay đầu xem xét,
Ánh kiếm lòe như ánh chớp ngang hông.
Súng lên nòng chàng dắt trễ bên lưng
Chúa tể miền Xinôđan kiêu hãnh.
Gió lén lút thổi tung tà áo lạnh
Phô viền vàng trang nhã nét hoa văn.
Yên dệt màu, cương sóng cụm ngù đan,
Ngựa hổn hển mép sùi từng đụn bọt,
Bờm như suối chảy sắc vàng óng mượt,
Rõ ra nòi Karabác tinh anh.

Sông này đây : bờ hẹp uốn vòng quanh,
Ngựa lạc giọng nghiêng đầu nhìn sóng bọt.
Đường mép nước chênh vênh và đất trượt,
Bên đá cao, bên nước cuốn hiểm nghèo.
Muộn mất rồi, kìa, đỉnh tuyết cheo leo
Mặt trời đã sa chân rồi nhắm mắt.
Sương đổ xuống đàn lạc đà run bước.

11

Một điện thờ đứng lặng lẽ bên đường...
Tại chốn này xưa có một tiểu vương
Đã ngã xuống vì bàn tay cừu địch,
Người yên nghỉ, hiển thánh linh siêu việt.
Khách bộ hành dù vội vã đi đâu,
Trảy hội hè hay tính cuộc gươm đao,
Đã qua đây đều dừng chân trước điện,
Lời nguyện ước khách lầm rầm tâm niệm.
Và hồn thiêng thấu hiểu nỗi lòng ngay,
Phù hộ người thoát mọi bước chông gai.

Chỉ riêng chàng tân lang kia nóng vội,
Khinh thói thường ông cha xưa để lại,
Lòng sôi lên một mơ ước cuồng điên
Làm Quỉ Vương tinh quái nổi khùng lên :
Chàng vừa mơ, dưới trời đêm mù mịt.
Đặt nụ hôn lên đôi môi người đẹp
Thì đột nhiên hai bóng lạ chặn đường,
Rồi tiếp theo - súng nổ - chuyện phi thường !
Trên yên ngựa dướn cao, nghiêng mũ né,
Chàng lãnh chúa can trường, môi chẳng hé,
Thép sáng ngời nòng súng sáng trong tay,
Roi vung lên - và vun vút tên bay
Chàng lao tới... và lại rền súng nổ !
Rồi một tiếng bỗng thét lên man rợ,
Rồi khò khè tiếp đến tiếng rên suông.
Lan giữa lòng thung lũng trải mênh mông
Trận giao chiến chỉ kéo dài chốc lát :
Bọn Grudi đã nhát hèn trốn hết !

12

Lạc đà im, con nọ nối con kia,
Ngơ ngác nhìn, lục lạc lắc dần thưa.
Những xác chết còn tanh mùi máu đỏ
Giữa bóng tối rùng mình và rạn vỡ.
Bầy chim đêm theo tử khí tìm ăn,
Móng nhọn chằm móc lấy những tim gan.
Cả đồ đoàn bị dỡ tung, cướp sạch,
Thây vô chủ ngổn ngang, quần áo rách,
Chốn rừng hoang đâu mả đẹp, mồ yên,
Đâu miếu đường hương khói tỏa ngày đêm,
Đâu hồn phách cha ông trong đá lạnh,
Đâu lệ nhỏ nơi mịt mù cô quạnh,
Đâu thân nhân tìm đến những hàng bia.
Đâu mẹ già tự những chốn xa kia,
Mặt che mạng, tay gậy lần nức nở.
Chỉ cô tịch và lạnh lùng sương đổ,
Chỉ sơ sài cây thánh giá chênh vênh,
Chỉ bìm bìm vừa lấy lại màu xanh,
Ôm vấn vít những hồn rừng, khí núi.
Và thảng hoặc giữa bụi đường mỏi gối,
Lữ khách dừng đôi phút bóng cây che.

13

Ngựa tung bờm, cất vó lướt qua khe,
Hơi phì phò như đang vào trận mạc,
Có lúc đứng tựa lưng vào vách nhám
Tai đổi chiều nghe gió rít thờ ơ,
Mũi căng phồng đón thú dữ rình mò,
Có lúc gõ móng vang vào đất lạ.
Bờm cuộn lên, đuôi tung, và tuấn mã
Lại vươn mình bay giữa đêm mù u,
Mang trên yên chàng kị sĩ hôn mê,
Tim thoi thóp, đầu gối bờm, mắt nhắm.
Tay rời cương, chân mắc trong bàn đạp.
Máu thành dòng xối ướt cả yên da.
Người anh hùng ngỡ thoát trận vừa qua
Vó câu cứu chàng bay như gió cuốn.
Nhưng hỡi ơi ! Số mệnh chàng đã cạn,
Viên đạn thù đâu bỗng nhói châu thân.

14

Nhà Gudan hàng xóm đến đầy sân,
Tin sét đánh mọi người im nức nở :
Ngựa ai đến, móng tưởng chừng nóng đỏ,
Gượng một giây rồi gục ngã bên thềm ?
Ai trên yên mà mắt lạnh, môi im ?
Thân xơ xác như dãi dầu chiến trận,
Những nếp nhăn đau thương hằn khắp trán.
Máu đầy mình bê bết súng bên lưng,
Tay giữ bờm còn nắm chắc không buông
Chàng quân tử giữ đúng lời quân tử :
Giờ đã hẹn không bao giờ chịu lỡ,
Lời đã trao dẫu chết chẳng thay lời,
Ôi ! Oái ăm thay cuộc sống trên đời,
Chàng kị sĩ đã lìa thân, bỏ ngựa.

15

Lưỡi tầm sét thiên đình ghê gớm bủa
Đúng gia đình yên ấm lão Gudan.

Gục trên giường dòng lệ đổ chan chan
Nàng Tamara ôm đầu nức nở,
Ngực rạn vỡ cơ hồ không muốn thở,
Giữa hôn mê nghe lọt tiếng yêu kì :
"Khóc làm chi, nàng hỡi, khóc làm chi !
Nước mắt nàng đâu phải là sương mát,
Nước mắt làm gương mặt nàng mờ nhạt,
Nước mắt làm cháy bỏng nếp mi tươi.
Người đi xa, người ấy đã đi rồi,
Người đã chết hiểu gì đau khổ nữa.
Hồn ấy đã lên thiên đường rực rỡ,
Giữa trăm hương, ngàn sắc, vạn thanh âm.
Chốn thiên đường ai nhớ chuyện dương gian.
Tiếng tiên nhạc át trùm lên tiếng khóc.
Nước dòng Ngân rửa sạch lau nước mắt.
Khóc làm chi, nàng hỡi, khóc làm chi !
Người diễm kiều ơi, nàng hãy tin đi !
Số mệnh yếu của chàng trai trẻ ấy
Chẳng xứng đáng với một hàng lệ chảy
Một phút buồn tê tái của nàng đâu.

"Kìa lồng lộng cao sâu,
Cả thiên hà lặng chảy,
Không buồm, không bánh lái,
Trùng điệp giữa sương sa,
Trên đồng trời bao la
Hàng mây bay ẩn hiện
Đường mây không dấu vết.
Tơ mây dăng đầy trời.
Mây cùng sao cứ trôi,
Chẳng buồn vui chi hết,
Không hẹn hò vĩnh quyết,
Không hối hận, chờ mong.
Lúc buồn đau hãy trông
Bầy mây sao và hãy
Gạt chuyện đời ngang trái,
Để yên lòng ưu tư".

Nàng nghe ta ! Cứ mỗi lần đêm đến
Dãy Kapkazơ sầm tím ánh tà huy,
Cứ mỗi lần bóng tối cất lời ru
Cho vạn vật khép hàng mi thiếp ngủ.

Cứ mỗi lần ngàn cây cao gửi gió
Tự núi về ve vuốt cỏ đồng xa,
Chim bay chuyền từ tổ ấm bay ra,
Cánh chấp chới mặc lòng trong bóng tối,
Hoa dạ hợp phô mình đêm mát rượi
Bên giàn nho say uống rượu sương khuya,
Cứ mỗi lần trăng gác núi bên kia
Chờ yên ắng để nhẹ nhàng cất bước,
Đến song hoa mà ngắm nàng yên giấc.
Thì nàng ơi ! Ta sẽ ghé thăm nàng,
Ta sẽ ngồi cho đến tận hừng đông
Và rắc những mộng vàng lên mí đẹp"...

16

Lời theo lời cứ xa dần rồi tắt.
Nàng bàng hoàng tỉnh giấc ngó nhìn quanh.
Lòng rối bời những cảm giác mông lung :
Kinh sợ, buồn đau, nhiệt thành, hứng khởi.

Mọi cảm giác cùng cuộn trào sôi nổi,
Tâm hồn nàng giằng xé vấn vương xưa.
Mạch máu bừng như lửa cuộn trong lò.
Tai vẳng tiếng yêu thần còn lẩn quất.
Phút tàn canh nàng thiếp đi mệt nhọc,
Đầu quay cuồng trăm mộng triệu u linh.
Thần đâu đây như sương bạc ngồi im,
Dáng ưu nhã, phong tư, dung độ đẹp,
Thần cúi xuống bên gối nàng dè dặt,
Đưa mắt buồn thương tiếc gương phù dung.
Không hẳn người từ xứ sở thiên cung :
Vòng hào quang không thấy trùm mái tóc.
Không hẳn người là âm hồn địa ngục,
Ám nhân gian đành phận giống yêu ma.
Không, không đâu ! Người - một ánh dương tà
Giữa sáng tối, giữa đêm ngày huyền diệu.

PHẦN II

1

"Cha ơi, cha ! Đừng ! Cha ơi ! Đừng khóc,
Đừng rủa nguyền con gái yêu của cha,
Cha thấy con lòng dạ rối tơ vò.
Nước mắt xối biết bao ngày oan nghiệt.
Thật hoài công cho các chàng tuấn kiệt
Từ bốn phương đổ lại kiếm tìm con.
Đất nước này còn chán vạn hoa thơm,
Con lấm bụi dám cùng ai đôi lứa.

Đừng rủa nguyền con gái cha, cha nhé !
Chính mắt già đã thấy con héo hon.
Thuốc độc yêu ma đã ngấm tận hồn,
Lòng con đã tan toan và hoảng loạn.
Con sẽ chết vì hết đường phản kháng,
Quỉ thần nào nhen nhóm ước mơ lên.
Con phát ngộ rồi, tâm trí cuồng điên.
Cha cho con vào nhà tu thế phát.
Thân bé mọn nương náu quyền thiên tác,
Chúa ân ưu mở cửa đón con vào.
Con sẽ quì trước bệ ngọc, thềm cao,
Hồn nhập diệu sẽ đến ngày thoát tục.
Đời đã hết tình yêu và hạnh phúc
Thì tăng phòng - mồ sống sẽ thương con..."

2

Nhà Gudan kính tín suốt chiều hôm
Tiễn Tamara tới nhà tu hẻo lánh.
Áo chùng thâm buông một màu khổ hạnh
Từ nay che khuôn ngực trẻ thơ ngây.
Song dẫu sao dưới lớp vải gai dày,
Hệt như xưa, dưới làn hoa gấm rủ,
Vẫn rạo rực trái tim hồng xưa cũ,
Khắc khoải lòng khao khát chút tà duyên.
Trước điện thờ dăng bạch lạp uy nghiêm,
Quanh giáo chức trong lễ chầu trang trọng,
Miệng hát thánh ca mà tai viễn vọng,

Vẫn thầm thì hư huyễn tiếng thân quen,
Giữa thâm cung u tịch chốn tăng đường,
Mắt vẫn thấy bóng người xưa lãng đãng.
Hệt hôm nao trong khói hương chạng vạng
Người ra vào nương náu tựa hồn ma.
Người sáng lạnh lùng như chấm sao xa.
Người vẫy gọi... nhưng biết về đâu nhỉ ?

3

Trong thung lũng, giữa hai đồi mát mẻ.
Tu viện chìm dưới bóng những thần linh.
Tùng, bách, tiêu huyền rủ bóng, đứng im.
Đêm đỗ xuống, náu mình trong núi biếc.
Một hạt đèn giữa đêm dày thao thức
Tự tăng phòng tu sĩ Tamara.
Quanh phòng nàng chim chóc cất lời ca
Giữa bóng lá hạnh nhân đan vấn vít.
Hàng thánh giá chọc nền trời mờ mịt
Đứng canh hồn tử đạo nấm lô nhô
Suối nguồn nào lách chách tiếng reo khuya
Lách thân đi, xối những dòng lạnh giá,
Chúng họp nhau chuyện trò trong ổ đá,
Dưới vách cao hay tụ giữa hang im,
Rồi xoay mình giữa các bụi chân chim,
Gai lá sắc với hoa đồng, cỏ dại.

4

Núi sừng sững đứng một trời quan ải
Giữa bình minh khoe tấm áo tươi hồng.
Sợi khói dài vương vất giữa không trung
Như khói thuốc giữa đồi cây lá biếc.
Chuông tháp cao rung đầu lên tiếng nhạc :
Giờ nguyện cầu buổi sáng. Tiếng chuông ngân.
Gióng giả không gian, lùa các tăng phòng,
Báo một buổi mai lành trên hạ giới.
Một thiếu nữ người Grudi trẻ tuổi
Đang nghiêng đầu vai vác một bình cao.
Dốc cheo leo đá lạnh một mùi rêu
Nàng nhón gót bước lần đi xách nước.
Ngước trông lên núi chập trùng sương tuyết
Đứng như thành tô trắng cả trời cao.
Một ngày qua, chiều khoác tấm khăn đào
Trùm xuống núi, vãi hồng lên tuyết trắng.
Kìa Kazbếch oai hùng vươn một ngọn,
Đầu ngửng cao xé rách cả tầng mây
Với hồng bào uy dũng khoác trên vai
Như hoàng đế trên ngai vàng bệ vệ.

5

Nhưng lòng buồn còn thiết gì thanh khí
Tình dở dang đâu mến cảnh trời mây.
Trước mặt nàng cả trăm núi ngàn cây
Đều khoác tấm áo sồng đen đạm bạc.
Tất cả đều là khổ hình, tuẫn nạn.
Từ ánh trời cho đến bóng đêm đen.
Đêm buông trên cây cỏ một màu huyền.
Hơi núi lạnh thấm tận lòng đất ẩm,
Ấy là lúc nàng quì và lẩm nhẩm
Một lời kinh trước tượng Chúa siêu phàm.
Giữa đêm sâu nàng cất tiếng khóc than,
Lời nức nở khiến rùng mình lữ khách :
"Hắn Sơn thần bị Chúa trời quở trách
Nằm trong lòng hang đá, một mình rên".
Rồi vội vàng lữ khách vọt lên yên,
Ngựa dẫu mệt cũng thúc lồng nước đại...

6

Cả cõi lòng nặng đau buồn, tê tái,
Nàng thường ngồi bên cửa sổ đăm chiêu
Mắt xa xăm chờ đợi, dáng cô liêu,
Mỗi tiếng động đều tưởng Người bước lại.
Tình trong mộng vuốt ve nàng sớm tối,
Mắt người mơ in rõ nét thân thương,
Và lời Người còn chan chứa vấn vương.
Đã bao ngày chịu dày vò da diết,
Lòng tự vấn bởi vì sao. Nào biết !
Lời nguyện cầu các thánh thốt trên môi,
Mà riêng lòng nghiệm ngắm gửi nơi Người,
Đầu mệt rã muốn tì bên gối mộng.
Phòng ngột ngạt và gối chăn rát bỏng.
Nàng vùng lên run sợ cả toàn thân,
Ngực cháy khô, sức kiệt, mắt thâm quầng,
Tay muốn đón một bàn tay âu yếm,
Môi muốn nhận một đôi môi màu nhiệm.

7

Đêm buông màn sương tối khắp nơi nơi,
Trên Grudi trùm khắp nẻo nương đồi.
Quỉ thần quen lối lại bay về tu viện.
Dừng trước cổng hồi lâu không bước tiến.
Thần ngại ngùng quấy bọn mảnh đời yên.
Đã có lần Thần quyết dẹp tình riêng,
Bỏ ác ý với tà tâm độc địa,
Nhưng hôm nay dạo bên tường suy nghĩ,
Bước chân gieo rung động cả nhành cây.
Kia phòng nàng ngọn nến vẫn lung lay,
Hẳn nàng vẫn từ lâu ngồi đó đợi.
Thần im nghe giữa đêm dày tăm tối,
Có tiếng đàn rồi có tiếng ca ngân.
Lời cứ chìm từng tiếng giữa không gian,
Như nước mắt từng giọt đều nhịp nhịp.

Bài ca dịu như tự trời cao tít
Dành riêng cho trần thế, sóng lan đi.
Như vị thần nào nhớ bạn cố tri,
Vượt xa cách lén bay về gặp mặt,
Đem chuyện xưa thì thầm Thần khẽ nhắc
Cho bạn hiền vơi bớt nỗi buồn đau.

Lần đầu tiên Thần mới thấy, lần đầu.
Tình yêu đến với buồn thương, xúc động.
Thần kinh hãi muốn kiếm đường lẩn trốn,
Nhưng cánh rung không cất được đường bay.
Kì lạ chưa ! Kìa một giọt lệ đầy
Trĩu lên mắt Quỉ vương hằng ráo cạn.
Đến bây giờ khách thăm ngoài tu viện
Vẫn thấy còn một tảng đá xuyên đôi.
Đá thủng vì giọt nước mắt ai rơi.
Mà nóng cháy, mắt người không thể có.

8

Thần bước vào, cánh cửa lòng rộng mở
Đón tình yêu, mong sống cuộc thanh bình.
Thần nhủ thầm : vạn sự bởi tâm thành
Vượt cô quạnh vui đời thường quyến tụ,
Hồn kiêu hãnh bỗng chừng như hoảng sợ.
Phút đợi chờ như thấy ngón tay run.
Buổi đầu tiên mà nghe dạ bồn chồn,
Tim đập rộn : e một điềm báo gở.
Thần vào phòng, đưa mắt nhìn lặng lẽ
Thiên sứ, kìa, đã đứng giữa phòng yên.

Hộ mệnh thần của người đẹp dương gian
Vừa bay xuống, mắt ngời lên rạng rỡ,
Sứ đưa cánh che cho nàng khỏi sợ,
Miệng tươi cười, trán tỏa ánh hào quang.
Mắt Quỉ hoa lên và thấy vang vang
Tiếng sang sảng của thiên thần trách móc.

9

"Hỡi hồn quỉ lộng hành và ác độc !
Ai cho ngươi tự tiện đến đêm khuya,
Ngươi tìm đâu bầy hạ thuộc chở che
Đây thánh địa không dung hồn quỉ dữ.
Ngươi đừng ám hồn kiên trinh thục nữ
Ai cho ngươi tự tiện đến đây ? -
Nhưng
Quỉ thần nhếch miệng cười khinh mạn ung dung
Mặt nóng đỏ tị hiềm và bực dọc.
Lòng căm giận đã hóa thành thuốc độc
Bùng trong lòng và thức tỉnh đôi môi :

"Nàng của ta ! - Quỉ sẵng giọng, điên người, -
Nàng của ta ! Hãy để nàng yên đó !
Ngươi đến đã muộn rồi ! Ngươi phải nhớ.
Ta với nàng không chịu phép quyền ngươi.
Trái tim nàng từng kiêu hãnh mấy mươi
Ta đã đặt dấu son vào cháy đỏ.
Ngươi ở đây đã hết quyền che chở.
Còn chốn này ta đang ngự trị và yêu !"
Mắt thiên thần vừa tỏa sáng bao nhiêu
Giờ ủ rũ nhìn nàng ngồi não nuột.
Và âm thầm không một lời thưa thốt
Cánh thiên thần khua hút giữa không trung...

10

Tamara : "Ngươi là ai mà độc miệng vô cùng
Ngươi đến tự thiên đường hay địa ngục ?
Ngươi muốn gì ?...
Ác Quỉ : Nàng xiết bao hiền thục !
Tamara : Ngươi là ai ? Ngươi hãy trả lời đi !

Ác Quỉ : Ta là người vào những lúc đêm khuy
Nàng vẫn thấy thầm thì lên tiếng nói.
Giãi tâm tình với nỗi buồn trống trải,
Bóng hình ta nàng vẫn thấy trong mơ.
Đôi mắt ta đang cháy những mong chờ,
Ta là kẻ bị loài người căm ghét,
Ta làm hại những đời thường quả kiếp,
Ta là vua của nhận thức, tự do
Ta phản trời, chống vạn vật quanh ta,
Nhưng ta quì dưới chân nàng tín mộ.
Ta mang đến lời cầu duyên thế đó
Cùng nỗi đau và khối lệ đầu tiên.
Chỉ một lời nàng thốt tự nơi tim
Sẽ khiến ta tâm thành và kính thiện.
Chỉ tình yêu trong tay nàng rất thánh
Sẽ làm ta rạng rỡ ánh thần quang.
Hãy nghe ta, ta cầu khẩn xin nàng :
Ta nô lệ, ta yêu nàng mãnh liệt.
Kể từ phút thấy bóng nàng ẩn hiện
Ta liền khinh bất tử với Thần quyền,
Tự nhiên lòng ta khao khát, thèm, ghen
Chút vui sướng chưa vẹn tròn thế tục.
Sống như nàng : Ta ngày đêm ao ước
Và sống xa nàng : kinh khủng xiết bao.

Trái tim này xưa đã cạn máu đào,
Nay nhen nhúm một chút hồng trở lại.
Vết đau đời tưởng đã lành mãi mãi
Nay buồn thương như rắn cuộn mình lên,
Sống không nàng ta đâu thiết ấm êm,
Đời vĩnh hằng với lực quyền muôn thuở.
Trăm câu nói - cả trăm lời vô nghĩa,
Và miếu đường - mồ lạnh vắng thần linh.
Tamara : Hồn ma ơi ! Hồn ma hãy lặng im,
Buông thả tôi ra, tôi không tin được.
Lạy Chúa trời ! Con làm sao nguyện ước,
Cả hồn con thuốc độc ngập đầy nơi.
Người ơi Người ! Người đã giết tôi rồi,
Lời Người nói như gươm lùa, lửa vỗ,
Người nói đi ! Yêu tôi làm chi đó ?
Ác Quỉ : "Yêu làm chi, nàng hỡi, yêu làm chi,
Ta không biết, ta làm sao biết được.
Trước cuộc sống với muôn vàn hạnh phúc
Vòng gai kia ta muốn dứt khỏi đầu.

Ta chôn vùi quá khứ tận lòng sâu.
Nàng cho ta cả thiên đường, địa ngục.
Tình ta yêu không phải tình hỗn tục
Như đời thường, như chán vạn người yêu.
Ta yêu nàng lòng say đắm bao nhiêu
Với hoài vọng siêu phàm và ý chí.
Trong hồn ta từ khai thiên lập địa
Bóng hình nàng đã đỏ dấu son tươi
Ta mang dấu son một vạn phương trời
Giữa hoang vu của thiên hà vô định
Bên tai ta là tên nàng vang vọng,
Tự ngày xưa còn vương vấn dư ba.
Xưa, giữa thiên đường mĩ lệ, phù hoa
Chỉ duy một nàng thôi ta chẳng có.
Nàng hỡi nàng, giá như nàng hiểu rõ
Nỗi đắng cay ngàn thế kỉ đời ta,
Lúc ngậm ngùi cũng hệt lúc vinh hoa
Hiền chẳng ai khen, ác không người trách.
Ta chỉ có một mình ta ớn lạnh,
Sống cô đơn và buồn chán cô đơn,
Chán thiên thu không thắng bại, tranh hùng
Đời tiếc nuối mà chẳng hề hi vọng.

Ta thấy hết, hiểu sâu và biết rộng.
Khinh thiên nhiên và căm cả đất trời,
Ta đã nguyền, đã rủa cả Chúa Lời,
Tình vạn vật với ta đà tẻ lạnh.
Trời vẫn xanh một màu xanh vô định.
Sao vẫn thành đôi lứa kết duyên bay.
Trên đầu sao vàng tỏa những hoa mây,
Sao chẳng nhận ra ta là bạn cũ.
Ta vội gọi những tội đồ của Chúa.
Cũng như ta, phiêu bạt giữa ngàn sao.
Nhưng than ôi ! Nguyên khối mặt thuở nào
Nay dữ tợn khiến nhìn ra khác lạ.
Ta sợ hãi cất cánh thần hối hả,
Bay làm gì ? Và biết hướng đi đâu ?
Bạn bè xa, đời câm điếc từ lâu,
Như thuyền vỡ giữa dòng trôi lận đận,
Không buồm lái, bơi hoài không thấy bến,
Như mây giông rạng sáng giữa nền xanh,
Không dấu chân, không mục đích, một mình,
Không xuất xứ, cũng không chừng lối rẽ.

Cho quên đi những gì không quên được
Đời cần lao oan ức dưới trần ai,
Từ mịt mù quá khứ đến tương lai
Mọi thế hệ có gì đâu ý nghĩa,
So với ta mỗi giờ đau vạn kỉ.
Mỗi đời người vất vả để tồn sinh
Chỉ mang mang lo đợi Chúa hình
Chúa ân giảm dẫu nặng nề biếm trích.
Nỗi lòng đau, cùng với ta, bất diệt,
Giữa trường tồn không nhắm mắt xuôi tay,
Lúc ngọt ngào như rắn cuộn nhành cây,
Khi cháy bỏng như dầu sôi bốc lửa,
Lúc trĩu nặng như tràng sơn cổ độ,
Khi đau ngầm như mộ đá hoa cương,
Chốn u hoài, khát vọng với chờ mong.
Tamara : Chàng dài lời với em làm chi đó ?
Em cần gì biết chuyện chàng đau khổ,
Chàng lỗi lầm...
Ác Quỉ : Ta chẳng hại nàng đâu !
Tamara : Khẽ chứ chàng !
Ác Quỉ : Đây chỉ có riêng nhau.
Tamara : Chúa ơi Chúa !
Ác Quỉ : Chúa không hề để mắt.
Chúa trên trời, Chúa không nhìn việc đất.

Tamara : Nhưng cực hình địa ngục, tính sao đây ?
Ác Quỉ : Có hề chi, ta cùng chịu cả hai.
Tamara : Chàng ơi chàng, chàng là ai đi nữa
Mà cứ nghe những lời chàng đau khổ
Thì tai này dẫu mệt vẫn nghe êm.
Nếu lời chàng độc địa dối lừa em
Thì buông thả em ra, ôi ! Nhục nhã !
Sống cùng em chàng được gì danh giá.
Em nào hơn bao thiếu nữ hoa dung,
Nếp xiêm y còn trinh bạch vô cùng.
Đời thế tục chưa một lần nhuốm bụi.
Chàng thề đi, chàng ơi, cho khỏi tội,
Chàng nói đi, chàng biết em buồn đau,
Lòng nữ nhi chàng hiểu đã từ lâu,
Sao chàng cứ gieo thêm phần khủng khiếp
Chàng biết nhập hồn người, chàng thấu hết,
Đến mai này chàng chẳng khỏi xót xa.
Những mưu đồ, chàng ngạo ngược bày ra
Chàng nguyền đi, không bao giờ mắc nữa.

Đâu có lẽ không một lời quyết hứa,
Không một lời chàng nguyện giữa hai ta ?
Ác Quỉ : Ta xin thề trước hỗn khí hoang sơ,
Ngày khai thiên và ngày cùng tận thế.
Ta xin thề trước tội đồ ê chệ,
Trước huy hoàng đạo cả sáng thiêng liêng,
Ta xin thề trước vận rủi, cơn đen,
Trước giây phút để lòng mơ thắng lợi,
Trước hôm nay được cùng nàng kiến hội,
Trước ngày mai đe dọa phải lìa tan,
Ta xin thề trước nguyệt bạch, thần minh,
Trước quỉ sứ cùng ta chia đắng ngọt,
Trước lưỡi kiếm không mảy may thương xót
Của Thiên thần chờ dịp lấy đầu ta,
Ta xin thề trước thượng giới, âm ty
Trước mặt nàng, trước trần gian, thánh địa,
Trước ánh mắt đang nhìn ta kiều mị,
Trước hàng mi treo giọt lệ đầu tiên,
Trước hơi thở nàng đầm ấm hương duyên,
Trước mái tóc bồng bềnh từng món cuộn,

Ta xin thề trước sướng vui, đau đớn,
Trước mối tình nồng thắm của đôi ta,
Ta khước từ những thù hận xa xưa,
Ta khước từ những trầm tư ngạo mạn,
Kể tự rày những lời đưa hiểm ác
Thôi không làm nhân loại phải lo âu.
Ta muốn yên bề với Chúa cao sâu,
Ta muốn yêu đương, ta mong cầu nguyện,
Ta muốn hướng lòng ra vào cõi Thiện,
Rửa sạch trơn trong lệ ấm hiền hòa
Vầng trán nàng từng rạn vết phôi pha,
Ta mặc kệ thế gian này héo kiệt.
Tin ta đi ! Chỉ mình ta đạt đến
Được nàng thôi và hiểu được nàng thôi.
Ta tôn nàng làm thần tượng suốt đời,
Mọi quyền uy ta dâng nàng tất cả.
Mối tình nàng như ơn trời, lượng bể,
Ta hiến nàng cả kiếp vĩnh hằng ta.
Tin ta đi ! Nàng hỡi ! Tamara !
Ta vĩ đại và trước sau như một
Trong tình yêu cũng như trong oán ghét.
Nàng với ta sẽ đến thiên đường xa,
Nàng sẽ là nữ chúa cả thiên hà,
Nàng sẽ là bạn đời ta vạn thuở,

Nàng sẽ nhìn trần gian không tiếc nữa,
Nơi buồn đau và sắc đẹp phai tàn,
Nơi khổ hình và tội ác tràn lan
Nơi lạc thú chỉ xoay vòng chật chội,
Nơi yêu ghét không ngoài đường sợ hãi.
Nàng hay chăng tình ngắn ngủi thế gian,
Vừa chớm yêu máu đã lạnh trong hồn,
Chẳng ai cưỡng lại được giờ li biệt
Với sắc đẹp, với chán chường, ơn mệt,
Với ước mơ thầm kín của riêng ai.
Không, nàng ơi ! Nàng không thể úa hoài,
Làm tôi mọi giữa bầy người nhỏ mọn.
Miệng gắn trám giữa ghen tuông đần độn,
Giữa quân thù với lũ bạn bè ngu,
Giữa hãi hùng và hi vọng hư vô,
Giữa lao khổ nặng nề vô nghĩa lí,
Nàng không thể chết trong vườn thánh địa,
Đời chơi vơi giữa Chúa với nhân gian.
Không ! Không ! Không ! Người đẹp của phàm trần.
Đời nàng phải là cuộc đời đổi khác,
Khác đau khổ, khác cả phần hoan lạc.
Nàng hãy đem mong ước cũ thê lương
Phó cho trời không một chút tơ vương.

Rồi ta sẽ mở cho nàng cánh cổng
Vào lâu đài của tư duy cao rộng,
Ta sẽ đem những thần hạ của ta
Đến nơi nàng để quì dưới chân hoa.
Ta sẽ gọi cả một bầy thánh nữ
Đầy phép mầu đến giúp nàng khuây khỏa,
Ta sẽ tặng nàng một chùm hoa sao
Cánh rung rinh sương mát những đêm sâu.
Nàng sẽ thắt lưng ong bằng ánh sáng
Màu đỏ mận tự bóng chiều tắt lặn.
Ta sẽ tẩm vào không gian mênh mông
Mùi hương trầm tinh khiết và ngát thơm.
Nàng sẽ nghe tiếng đàn ta huyền diệu.
Ta sẽ xây lâu đài và đền miếu
Bằng hoa cương, bằng bích ngọc chói ngời,
Ta sẽ mò xuống đáy thẳm ngàn khơi,
Ta sẽ bay lên tận cùng mây bạc
Ta dâng nàng trăm kì sinh, báu vật
Yêu ta đi...

11

Và Quỷ khẽ nghiêng đầu
Tìm đôi môi nàng run rẩy từ lâu
Đặt chiếc hôn đầu tiên đang cháy lửa
Nàng van nài, Quỉ một lời quyến rũ
Mắt nàng in đôi mắt Quỉ bừng sôi,
Giữa đêm sâu đôi mắt Quỉ ngời ngời
Như ánh kiếm không thể gì cưỡng lại,
Lòng Ác Quỉ dạt dào, nhưng, ơi hỡi !
Chất độc từ môi độc đã truyền sang,
Một phút giây thấm tận trái tim nàng
Một tiếng rú hãi hùng và quằn quại
Lay chuyển cả đêm mịt mù tĩnh tại,
Như truyền đi đau khổ với tình chung,
Lời giận hờn và trách móc cuối cùng,
Lời vĩnh quyết với xuân đời tươi trẻ.

12

Vào giờ đó có lão già coi cửa
Quen bước vòng tường đá một mình quanh.
Cạnh tăng phòng nàng tu nữ tươi xinh
Lão sửng sốt bỏ thói thường nhịp bước.
Lòng bối rối, tay đang tìm cửa sắt
Lão ngừng ngay. Đâu có tiếng hôn vang,
Có tiếng kêu rồi có tiếng rên than.
Đầu óc lão đã ngờ ngay tội lỗi.
Một phút qua, lại êm đềm trở lại,
Gió dịu dàng thu tiếng lá lao xao,
Sông cùng bờ trong bóng tối xì xào,
Lão khiếp hãi vội đọc lời nguyện Chúa,
Như xua đuổi bóng oan hồn giận dữ
Lão đưa tay làm dấu thánh run run
Rồi lặng im lão cất bước vội vàng.
Quanh tường đá lại bước vòng tiếp tục.

13

Như thần nữ say sưa nơi cõi phúc,
Nàng Tamara nằm lặng giữa phòng tăng.
Da mặt nàng trắng tựa vóc khăn tang
Mi mắt khép ngàn năm yên giấc ngủ.
Ai chẳng bảo nét tinh anh còn đó,
Rất diệu kì như đợi một làn môi.
Nhưng hoài công cho ngàn vạn tia trời
Chảy lóng lánh một nguồn vàng trên mặt.
Thân nhân đến hôn làn môi lạnh ngắt
Với đau buồn thầm lặng, ích gì đâu.
Phải ! Tử thần dấu ấn đã in sâu
Sức trần thế không giằng, không gỡ được.

14

Đời nhung lụa từng bao năm ngấm vuốt,
Ngờ đâu ngày trau chuốt, lại ngày tang.
Áo trăm hoa dệt gấm với ren vàng,
Hoa xứ nội ngát lừng nghiêng cánh rủ,
Bàn tay lạnh ôm ghì trên nhiễu phủ,
Như dáng chào vĩnh biệt với trần gian.

Khuôn mặt nàng không lộ nét đau thương.
Không ưu ái, không trầm tư, khát vọng.
Trăm vẻ đẹp, cả trăm lần bất động
Như một nhành hoa ép đã bay hương.
Nghe nao nao mờ ảo bóng âm hồn,
Làn môi khép lại như cười ẩn hiện.
Nụ cười dại nhủ cùng bao khách viếng
Nỗi xót xa nàng chịu lúc ra đi.
Nụ cười im hàm rõ nét khinh khi
Của xuân sắc kịp sang thì chói lọi.
Nụ cười chết như một lời trăng trối,
Một lời câm gửi lại chốn nhân gian,
Nụ cười buồn hơn cả ánh hồi quang
Của khuynh sắc mới phai tàn, lắng đọng.
Nụ cười lặng thinh, nụ cười vô vọng
Hơn ngàn lần đôi mắt tắt thiên thu.
Như ánh chiều đổ lệch bóng dương sa
Lúc núi biếc đã chìm trong biển đỏ,
Lúc tuyết phô sắc hồng trên má đá
Dãy Kapkazơ dần tới giữa chiều sa,
Khi ngày đi và ánh sáng la đà
Giữa hoang vắng không phân đường nhật nguyệt,
Như ánh chiều trên đỉnh mù trắng tuyết
Thôi không còn soi vết những chân lê.

15

Cả bà con họ mạc kéo nhau về
Sau linh cữu âm thầm đi nghĩa địa.
Lão Gudan trèo lên lưng bạch mã,
Tóc bạc đầu, tay đấm ngực, ngồi im.
Đoàn người đi ròng rã ba ngày đêm
Đến chốn nghỉ của nàng bên cổ mộ,
Nơi trăm năm của cha ông tiên tổ
Xây sơ sài heo hút giữa đèo mây.
Chuyện kể rằng : xưa chính ở nơi đây
Một cụ tổ dòng Gudan nương náu
Giữa rừng thiêng, sống tung hoành thảo khấu,
Chặn người qua và cướp những làng bên.
Tuổi về già bệnh tật bó chân yên,
Lòng hối cải mới đày tâm, đọa trí.
Lão liền đem của phù vân dọn lễ,
Tâu Chúa trời xin dựng miếu non cao,
Nơi cheo leo chim mỏi cánh bay vào,
Nơi bão tố tha hồ khoe sức mạnh,
Miếu cô đơn giữa tuyết sương Kazbếch
Ôm thi hài võ khách một thời qua.

Tấm thạch bàn đưa đón những mây xa
Đã giấu nắm xương tàn thành mộ đá.
Hồn cung kiếm hướng lên trời cao cả,
Căn nhà mồ lợp đá ấm xương khô,
Như xa cuộc đời sóng gió lô xô,
Cho giấc cô miên ngàn năm tĩnh mịch.
Người đã chết còn mơ gì, vô ích !
Không buồn vui, không quá khứ, tương lai.

16

Kia thiên thần đang vỗ cánh vàng bay
Giữa trời xanh tay ôm hồn tội lỗi.
Lời dịu ngọt Sứ khuyên nàng chớ ngại,
Giọt lệ trào rửa trọn vết đau xưa,
Thiên đường kia, thiều nhạc tiếng xa đưa,
Sứ sải cánh đưa nàng lên cõi phúc.
Nhưng đột nhiên nẻo đường mây cuộn lốc :
Ác Quỉ từ vực thẳm uốn mình lên.
Tà khí bay, trời sáng hóa thành đêm,
Mắt rực lửa lòe lên như chớp giật
Quỉ kiêu hãnh và đùng đùng thét quát :
"Nàng của ta, nàng đó, Tamara !"

Hồn nàng im, tay Sứ đã dang che
Lời kính Chúa nàng cầu qua hoảng loạn.
Số đã định mà Quỉ còn ngăn cản,
Thánh thần ơi ! Quỉ biến sắc đi rồi !
Mắt quắc lên như thú dữ lao mồi,
Hơi thở gấp như trào ra khí độc,
Lòng thù hận khôn lường bùng phút chốc,
Và thân chàng lạnh cứng tựa thây ma.
Tử khí lùa ớn rét cả làn da.

"Biến ngay đi, loài hồ tinh loạn tặc ! -
Chậm rãi và âm vang thiên sứ đáp, -
Đã qua rồi thời khuynh đảo tay ngươi
Ngươi biết không, giờ phán quyết đến rồi.
Chúa cả sáng đã định bề mọi cách,
Tamara đã vượt đường thử thách,
Lánh phàm trần, hồn thoát xác lên tiên.
Đã từ lâu thượng giới đợi nàng lên,
Đời thế tục của nàng là khoảnh khắc.

Sung sướng chưa cam, đớn đau chồng chất,
Tơ lòng nàng là những ánh thanh quang
Chúa đặt bày đâu để lọt tai phàm,
Và thế tạo tri âm gì thánh khúc.
Đời trinh nữ nàng buông tay để chuộc
Mọi ai hoài, ngờ vực một thời xuân.
Nàng đã yêu, đã đau khổ vô ngần,
Nàng phải được hưởng thiên đường cực lạc."

Mắt thiên sứ nhìn Quỉ Vương nghiêm khắc,
Giữa trời xanh đôi cánh nhịp nhàng vươn.
Quỉ thần thờ nguyền rủa giấc mơ cuồng,
Một mình lại như bao ngày ngạo ngược,
Như xưa kia, lại đầu trời cuối đất,
Lại một mình không ước vọng, tình yêu.

Những bờ thành trên dốc đá Kôisao,
Cạnh thung lũng chịu bao đời mưa gió,
Sừng sững đứng tỏa bóng dài nghiêng đổ.
Chuyện yêu ma thôi biết mấy kinh hồn.

Trẻ lớn lên từng sởn gáy, run chân
Khi chợt thấy bóng thành in lạnh lẽo,
Như chứng nhân của bao ngày huyền ảo
Với cây trùm, dây quấn kín âm u.
Dưới chân thành làng bản xếp quanh co,
Đất hoa nở và cây trồng mướt mát
Người đông đúc câu chào chen tiếng hát
Ngựa thồ qua, tiếng nhạc cũng theo qua.
Sông chao mình bọt xối, cát vàng pha,
Nước hối hả chọc sương mù cuộn tới,
Cảnh vật tắm trong cuộc đời sôi nổi,
Ngập ánh trời và ngan ngát hương xuân
Như cô nàng chưa đến tuổi thành thân.
Riêng lâu đài kia âu sầu, mòn mỏi,
Như tuổi già hết thân nhân, cằn cỗi.
Chủ nhà đâu mà lối ngõ hoang tàn,
Ngày - then cài cửa đóng ; tối - trăng lên
Mới thấy tiếng xì xầm như khách tới,
Khách tự do tung tăng như mở hội,
Tiếng vo ve mọi lối, tiếng chân dồn,
Lão nhện già đầu bạc sống cô đơn
Đang lẩy bẩy xe tơ và dệt võng.

Họ thằn lằn lưng mốc xanh hiếu động
Rủ nhau trèo lên nóc để đùa chơi.
Rắn trong khe thận trọng nhích ra ngoài,
Rời bóng tối lên thềm cao đá hộc,
Dạ khoan khoái rắn cuộn mình ba khúc.
Rồi duỗi lưng phơi thẳng một đường ngang.
Rắn tung mình như kiếm báu chưa han
Mà dũng tướng một giờ xưa lâm trận
Đã ngã xuống để lìa trong bụi bẩn.
Hoang tàn thay ! Đâu những dấu chân xưa.
Những vết tay nhiều thế hệ công phu
Vun đắp lại để sinh thành, lập nghiệp.
Lâu đài đó mà giờ không kẻ biết
Tên Gudan lừng tiếng một thời qua
Và tên nàng : cô gái Tamara.

Miếu cô đơn trên dốc cao vẫn đó.
Chúa độ trì nguyên lành không sụt lở
Giữa chừng mây ôm những bó xương tàn.
Gác cổng ngoài là đôi cột hoa cương
Thân đen bóng vai trùm khăn tuyết trắng.

Ngực băng giá đọng đêm ngày lấp loáng.
Tuyết dồn cao đổ thác xuống chân đèo.
Ngày đông tàn tuyết lạnh cứng, trong veo
Thành phiến trải khắp mọi đường nham nhở
Vòng quanh miếu bão đi tuần huýt gió
Tung bụi mù hay hát khúc lê thê.
Mây trời đông cũng lũ lượt kéo về
Cúi đầu trước miếu thần nơi đất lạ.
Nơi yên giấc cả một hàng mộ đá
Đã bao ngày không kẻ xót người thương
Đứng sầu tư ngọn Kazbếch phong sương
Vẫn ôm giữ những hồn linh ửng mộng.
Và tiếng đời dẫu ngàn năm xao động.
Cũng chẳng làm xao động giấc ngàn năm.

1814 - 1841

(ĐỨC MẪN)

Mục lục

Lời giới thiệu 5
THƠ TRỮ TÌNH
Độc thoại 19
Ao ước 20
Gửi... 22
Nhà của tôi 23
Cánh buồm 26
Cái chết của nhà thơ 29
Đoản kiếm 34
Nhìn tới tương lai mà hoảng sợ 35
Suy tưởng 36
Thi sĩ 39
Vừa chán vừa buồn 42
Một giấc mơ 43
Chiếc lá 45
Nhà tiên tri 47
Lời tiên tri 49
Tráng ca 50
Hai người khổng lồ 52

Bôrôđinô 54
Bài hát ru con Côđắc 61
Tổ quốc 63
Balađa 66
Gã ăn mày 69
Cặp mắt đen 71
Gửi... 73
Gửi... 76
Tình ca 79
Nàng tiên cá 81
Gửi A.O.Xmirnôva 86
Tình yêu của kẻ chết 87
Họ yêu nhau say đắm tự lâu rồi... 90
Những lời ca thán của một người Thổ Nhĩ Kì 93
Hình ảnh một kị mã già 95
Cây sậy 96
Bài ca 99
Con tàu không trung 101
Cô gái láng giềng 106
Người hiệp sĩ bị cầm tù 109
Những đám mây trời 111
Ghềnh đá 113
TRƯỜNG CA
Ác quỉ 117

THI CA THẾ GIỚI CHỌN LỌC

Thơ M. LERMÔNTỐP

Chịu trách nhiệm xuất bản :
MAI THỜI CHÍNH

Biên tập : NGUYỄN CÔNG BÌNH
Sửa bản in : TUẤN MINH
Bìa & minh họa : VĂN NGUYỄN
Thực hiện : TRẦN TUẤN

In 1.000 cuốn, khổ 10 x 18 cm tại Xí nghiệp In số 4. Đăng kí KHXB số: 57/1348 do Cục Xuất bản cấp ngày 6/10/2003. Giấy trích ngang số: 172/TN/XBTN cấp ngày 13/10/2003. In xong và nộp lưu chiểu quí 1 năm 2004.

Victor Huygô - S.Bôđơler
G.G.Bairơn - Henrích Hainơ - A.X.Puskin
M.Iu.Lermôntốp
A.Blôk - Xandor Pêtôfi - Nazim Hikmét
R.Tagor - Xergây Exênhin
Nicôla Ghiden
Yanít Rítxốt
Oan Uytman - Raxun Gamzatốp
Lí Bạch - Đỗ Phủ
Khuất Nguyên - Bạch Cư Dị
Thơ Đường

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN
trân trọng giới thiệu

Giá: 9.0